

NÕUKOGUDE ÕPETAJA

EESTI NSV HARIDUSMINISTEERIUMI NING HARIDUSALA, KÕRGEMATE KOOLIDE
JA TEADUSLIKE ASUTUSTE TÖÖTAJATE AMETIÜHINGU HÄÄLEKANDJA

Nr. 46 (1231)

Laupäeval,

18. novembril

1967

XXV aastakäik

Tallinnas Tõnismäel on välja kujunenud suur hariduskeskus. Seal on Haridusministeerium ja hulk õppeasutusi — kaks keskkooli ja kolm tehnikumi. Pildil: Tõnismäel, Pärnu maantee rekonstrueeritud lõigul. Paremal 19. keskkool, vasakul ehitus- ja mehaanikatehnikum.

Töö kiidab tegijat

Pärast Nõukogude Eesti vastastamist 1944. a. sügisel astus Tartu Riikliku Ülikooli kehakultuuriteaduskonda kevadel keskkooli lõpetanud tütarlaps, kelle nimi oli tollal üldsuuse tundmata.

Umbes samal ajal asus pärast Nõukogude armeest demobiliseerumist vanas töökohas, endises Lutheri mõõblivabrikus, tööle noormees, kes siis ka just eriti tuntud polnud. Nüüd tunneb neid mõlemad meie vabariigis igapäev, kes vähegi teab rahvakunstiõhtutest, koolinoorte laulupidudest ja üldse kõigest sellest, mis on seotud rahvatantsuga. Jutt on nimelt abielupaar Niina ja Alfred Raadikust.

Niina Raadik, tollal Niina Oidekivi, ülikooliõpilane rahvatantsu ja tegelund. Niisugust asja polenud programmis ette nähtud, oli ainult üliõpilaste endi loodud rahvatantsuring, mida juhendas üks üliõpilane.

Alfred Raadik seavastu oli juba enne sõda rahvatantsurühmi juhatanud. Ja kui Niina Oidekivi 1948. a. pärast ülikooli lõpetamist Tallinna 17. keskkooli tööle suunati ning talle seal kooli rahvatantsuring juhataja anti, siis oli just Alfred Raadik see, kelle abile noor õpetaja oma töös lootsis.

Esimest tööaastat tuletat Niina Raadik ise meelde: «Õpilastega oli vanusevahe üsna väike, hakkasime kohe väga sõbralikult läbi saama. Aga distsipliiniga pole mul küll kunagi raskusi olnud. Juba lapsepõlvest on mulle liikumine väga meelepärane, eriti meeldivad võimelised ja tantsid, eks sellepärast sai elukutseni niisugune valitud. Ja rahvatantsuring — noh, algul oli veidike kõhe, aga lüksime kahekesi esimesse tundi, näitasime ise ette, mis ja kuidas, ning algus oligi tehtud».

1949. aastal koolinoorte olümpiaadil tuli 17. keskkooli rahvatantsurühm esikohale. See andis veelgi enam jõudu ja indu nii õpetajatele kui ka õpilastele.

Hiljem tuli mõte alustada rahvatantsu juba 3. klassist. Tehiti katsed — kordamööda olid toredad. Esimene noormees rühmas andis hiljem niisugused tuntud balletitantsijad nagu Ülo Viilma ja Jaan Puusepp.

Asugem joonistamisõpetuse ajaloo materjalide kogumisele

Et paremini mõista tänapäeva, tuleb heita pilk ajalukku; ajaloo peeglis selgub eriti ilmekalt tänapäeva eriarvust.

Peaegu täiesti unarusse on meil jäänud joonistamisõpetuse ajaloo materjalide kogumine. Eritist huvi pakuvad igasugused andmed XIX sajandi viimastest aastastest ja XX sajandi esimestest aastakümnetest kuni 30-ndate aastateni.

Haridusministeeriumi kunstilise kasvatuse komisjon pöördub kunstilise kasvatuse õpetajate poole palvega abistada joonistamisõpetuse ajaloo materjalide kogumisel, et päästa unarusse osa-gi sellest, mis on veel kättesaadav.

Eritist huvi pakuksid eespool nimetatud perioodist järgmised andmed ja materjalid:

1. Tolleaegselt joonistamisõpetajaid, andmeid nende tööst:
- a) õpetaja nimi, elukoht, millal ja missuguses koolis joonistamisõpetas;
- b) kas omandas joonistamisõpetust ja millistel aastatel?
- c) missuguseid joonistamisõpetuse meetodeid oli tol ajal ka-

Mõne aja pärast hakati rahvatantsurühmi moodustama juba 1. klassist alates ja sellest ajast ongi saavutatud järjepidevus. Kui ühed rahvatantsijad kooli lõpetavad ja lahkuvad, jääb alati tööd jätkama tüve ja ühtne rahvatantsijate kollektiiv.

Nüüdseks 46. keskkoolis, millega liideti ka endine 17. keskkool, on rahvatantsu as. sees. Ei jõuagi loetleda kõiki esinemisi ega diploimeid-akurju, sest aastate jooksul on neid kogunenud palju. Praegu töötavad Niina ja Alfred Raadik mõlemad Tallinna 46. keskkoolis, esimene kehalise kasvatuse õpetajana, teine tööõpetuse õpetajana-meistrina. Rahvatants on muidugi nende hoolde, Rigid ise kuuluvad kooli internatsionaalse sõpruse klubisse. Selle klubi tegevus on laialt tuntud. Iseseisvaid kontserdid «Estonia» laval, külalistkontserdid väljaspool Tallinna, esinemised televisioonis, iga-aastased koolisisesed isetegevuse ülevaated, osavõtt vabariiklikest kunstilise isetegevuse suurüritustest — rahvakunstiõhtutest, tant-supood ja isetegevuse ülevaated. Ka tänavusel ülevaatusel esinesid kõiki kooli rahvatantsurühmad väga hästi.

Kui abielupaar Raadikute kolmele, siis kipub nende põhitöö aineõpetajana töötama isetegevusringides alates segiminema. Vähe sellest — kooli kõrval tuleb kindlasti rääkida ka nende tööst vabariiklikest suurüritustest, nagu laulupeod ja rahvakunstiõhtud. A. Raadik on olnud kõigi nõukogude korra ajal toimunud rahvakunstiõhtude üldjuri asetäitja, ja et pikemat loetelust loobuda, siis nentigem, et nii Alfred kui ka Niina Raadik on alati olnud seal, kus kõlavad rahvatantsu ja keelelavad rahvatantsu paarid; alati on tulnud õpetada, vastutada ja juhendada.

Kui ühiskondlikku koormust on nii palju, vahet hakkab sellega all kannatama põhitöö?

«Raskeks pole küll läinud, aga aega küigi palju üle jää», on mõlema ühine kiinitus. «Kui üks asi on kind juba veres, ei siis sellest enam lahti saa. Ja kui olekski nii, et enam rahvatantsu ei tegeleks, siis oleks kohe nagu midagi puudu. Muidugi,

asend ning majanduslik olukord. Kõigest sellest on vaja vestelda, seda tantsijatele tutvustada. See annab uusi teadmisi, ja äratub ühtlasi huvi veelgi rohkem teada saada. Areneb ilumeel, ja mis väga tähtis — see tegevus distsiplineerib, kasvatab kollektiivsus ja vastutustunnet, annab hea rühi ja kaunid liigutused. Tantsude juures ei puudu ka võimlemise elementid, mis omakorda mõjub tervistavalt. Küllap kõik see kokku on viinudki selleni, et kooli rahvatantsijate hulgas pole korra-rikkujaid ega mahajääjaid.

Kõiki neid omadusi õpilastes saavad kasutada ka arendada ainult niisugused inimesed, kes on ise sügavalt kiindunud oma tegevusse, tunnevad suurepäraselt oma ala, teevad ise kõike hästi ja oskavad seda ka teistele õpetada. Just niisugused võimed on Niina ja Alfred Raadikul.

Nende tööd on ka väärtiliselt hinnatud. Hulk ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi akurju ja diplomide, III järge diplom A. Raadikule NSV Liidu rahvamajanduse saavutuste näitusel rahvatantsualseks ekspositsiooni eest ja õpetajate päeva puhul Niina Raadikule antud teenelise õpetaja ning Alfred Raadikule teenelise kultuuri- tegelase aunimetus — kõik need kõnelevad ise enda eest.

Õpetajatöö vajab vaimustust ja isegi eneseunustust. Kui tasulise tööaja minutilise rangelt arvestada, on raske midagi nii silmapaistvat saavutada. Niina ja Alfred Raadik neid minüteid ei loe, ei loe ka tunde, seepärast tulebki neil, kes nende kodu ukse taga hõltsuvad, sageli jälle ära minna. Pererahvast võib kätte saada koolist.

Hea, et on selliseid inimesi, kes ka rohkem ja küllaltki raskest tööst oskavad säilitada värsksuse, reipuse, hea tuju ja tööõhmu.

L. TIITSMANN

ÕPETAJA EILSEST JA TÄNASEST PÄEVAST

Nõukogude võimu viiekümne aasta jooksul on Nõukogudemaa õpetajaskond andnud suure panuse selleks, et mahajäänud Tsari-Venemaa on tänapäevaks kujunenud eesrindliku tööstuse ja põllumajanduse ning kõrge haridustaseme riigiks. Viimase kahekümne seitsme aasta jooksul on siia olnud jõupingutused lisatud ka Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi õpetajad.

Pärast 1940. aasta revolutsiooni polnud noore Nõukogude Eesti õpetajaskond kommunistliku kasvatustöö tegemiseks kaugtelt ette valmistatud. Oli ju kodanliku omal ajal hoolikalt jälgitud, et marksismi ideed Eesti õpetajate hulgas ei leviks. 1931. aastal väljaantud «Õpetajate teenistuse seaduses» oli küll märgitud, et pedagoogidelt nõutakse «poliitiliselt erapoolelt õppe-tööd, aga samas lisati kohe ka seletus, et erapoolestest eeskikku ettekujutust ei teki: «Õpetajad on keelatud kasvatada Eesti Vabariigi vastases vaimus, ning edasi, et õppejõud vabastatakse ametist, kui juurdleus käigus selgub, et õpetaja tegevus on kodanliku riigi huvidel kahjulik».

1940. a. revolutsiooni eel, selle ajal ja revolutsioonijärgsel perioodil aga selgus, et õpetajad, eriti algkooliõpetajate laiad hulgad, olid eluliselt huvitatud nõukogude võimu kehtestamisest ja kindlustamisest. Eestis, õpetajaskonna enamik kujunes juba nõukogude võimu esimesel

aastal tööraha riigi toetajaks. See seletub asjaoluga, et need õpetajad ise põlvnesid vaesema-dest rahvakihist. Õpetajate seminarid olid kodanlikus Eestis küll 1931. aastani töötanud 6- klassilise algkooli baasil ja õpetamaks seal polnud. Seepärast õppisidki seal õpilased, kelle vaimne majanduslik olukord ei võimaldanud oma laste koolitamis maksulises õppeasutuses, seega põhiliselt tööliste ja maakehvikute lapsed. Ka oli algkooliõpetajatele töötava rahvaga tihe side seoses oma kusetööga. Nad elasid kodanliku korra ajal koos tööraha vallas ühe rahvamajanduse kriisi. 1940. aastal revolutsioonilised ümberkorraldused, mis kindlustasid töölisele töö ja kehvalarvulisele maa, olid progressiivset meelestatud õpetajate arvates vajalikeks eeldusteks, et luua tööraha lastele majanduslik baas hariduse omandamiseks. Noorloom kommunistlikus kasvatamiseks ja õpetamiseks koolis vajis Eesti õpetajaskond teadisi marksismi-leninismi alustest, nõukogude pedagoogikast, pedagoogilisest psühholoogiast ja marksislikust aineõpetamise meetodist; ajaloo- ja konstitutsiooniõpetajad — teadisi NSV Liidu Konstitutsiooni, geograafiaõpetajad — NSV Liidu geograafiat ning majandusgeograafiat, loodusõpetajad — darvinismist. Kõik õpetajad tundsid huvi Nõukogudemaa sise- ja välispoliitika probleemide ja nõukogude koolisüsteemi vastu. Õpetajate teadmiste täiendamiseks tehti 1940/41. õppeaastal vabariigis ära suur tööd.

Töötajate kasvatamisel ja nende maailma-vaate kujundamisel on olnud osa loengulisel propagandal.

Valga rajooni ühingu «Teadus» 50 algorganisatsioonist kuulus 606 lektorit on üle poole õpetajad. Tänavu on nad rajoonis pidanud ligi kolmsada loengut mitmesugustel pedagoogilistel teemadel. Hulgalt veel ateistilise ja üldpoliitilistel teemadel. Tõrva, Keeni, Lüllemäe ja Restu 8- klassilise kooli lektorid esinevad regulaarselt majandite osakondades ja brigadides, samuti lastevanemate kooli- ja klassikoosolekutel.

Eriti oodatud maa-rahva juurde on Tsiirguliina, Tõrva ja Otepää keskkooli lektorid. Ainuküsi Tõrva keskkooli pedagoogid on tänavu pidanud 82, Valga 1. keskkooli õpetajad 125 ja Otepää keskkooli õpetajad 70 loengut.

Tsiirguliina keskkooli lektoritel on taavaks vähemalt üks kord kuus

esineda Laatre sovhoosi, «Esimese Mai» kolhoosi ning Sangaste tellistehhi osakondades ja brigadides. Hinnatud lektor on Tõrva 8- klassilise kooli direktor A. Sepp, kelle loengut alkohoolismist ja selle kahjulikkusest on huviga kuulatud kõigis Tõrva sovhoosi osakondades ja «Tulevik» kolhoosi brigadides. Tõrva lektorina on tuntud ka Tõrva keskkooli õpetajad V. Viiret ja A. Tomberg. Otepää keskkooli direktor H. Mägi ja õpetajajuhataja S. Suuman.

Keeni sovhoosi töötajad kuulavad alati huviga kooli direktori A. Hüti ja Restu 8- klassilise kooli direktori L. Kirsu loenguid.

Õpetajate juhitud lektorite gruppidest on aktiivsemad Tsiirguliina (U. Kaarna), Lüllemäe (T. Põder) ja Otepää (H. Mägi) grupp.

Võitluses mineviku igandite vastu kuulub suur osa ateistlikule kasvatusele. Partei-

organisatsioonide ja lektorite töös tulemusena suureneb pidevalt rahvamois nõukogulike traditsioonide osatähtsus. Täielikult on juurdunud ühiskondlikust pidulik käitumise, laste nimepäevade korraldamine ja isiklike tähtpäevade tähistamine.

Elanikkonna huvi nõukogulike traditsioonide vastu räägib fakt, et tänavu 16 kohas peetud kalmituspäevast võitis osa üle kaheksa tuhande inimese. Osavõtt aasta-aastalt rohkeneb, sest kalmituspäeval esinevad rajoonide tuntud pedagoogid J. Toomas, H. Mägi, R. Kallus, U. Kaarna ja A. Vallner, kes oskavad oma kõnes kõigile leinajatele läheneda.

Ilmalike kombetalluste korraldamine päluvad eespool mainitud kõrval rahva lugupidamist. Puka 8- klassilise kooli õpetaja V. Kurg, Tsiirguliina keskkooli õpetaja O. Piks ja Keeni 8- klassilise kooli õpetaja J. Jõeveer.

E. ROGENBAUM

AJALOOALANE TEADUSLIK KONVERENTS

Tartu 5. keskkoolis toimus Suure Sotsialistliku Oktoobri-revolutsiooni 50. aastapäevale pühendatud ajalooalane teaduslik konverents. Konverentsi tööst võtsid osa 9—11. klasside õpilased. Nad esinesid mitmesugustel teemadel. Üheks teemaks oli «Lenin — revolutsionäär ja inimene». Töö koostasid V. Melso ja M. Saarman 10-b klassist. Esitati huvitavaid materjale Lenini kui suurepärase inimese kohta.

Töö 1917. a. oktoobrikuu sündmuste kajastamine Tartu ajalehes «Postimees» autoriks oli 11-b klassi õpilane M. Männik. See oli üks huvitavaid ettekanneid. Selle kirjutamiseks oli kasutatud originaalmaterjale kirjandusmuuseumist. Ettekanne «Jaan Anvelidi revolutsiooniline tegevus» autorid olid M. Rätsep ja T. Pleksep 10-b klassist. A. Mauring ja I. Pauts 10-a klassist esitasid töö

«Revolutsiooniliste sündmuste seotud päigad Tartus». Materjal oli kogutud kollektiivselt. Huvitava ettekanne esines M. Koskel 11-a klassist teemal «Naistlikumisest kodanlikus Eestis». Et seda küsimust on meil alks vähe uuritud, siis pakkus ettekanne palju uut.

11-a klassi õpilased M. Paberit ja K. Rikvoja esitasid töö «Suure Isamaasõja ajal hukkuvad Tartu kunstnikud» (A. Johani, A. Laigo, K. Liimand ja N. Kummit).

«Oktoobrirevolutsiooni mõju tänapäeva maailmas ning imperialismi agressiivsus» oli 11-b klassi õpilaste K. Mäe ja E. Ojaraana töö teemaks. Väga huvitava ettekanne esines 1967. a. Tartu 5. keskkooli lõpetanud, TRU õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane U. Ehasoo teemal «Oktoobrirevolutsioon ja vabaduse mõiste».

Konverentsi tööd jälgis ka

TRU NSV Liidu ajaloo kateedri õppejõud ajalookandidaat M. Lõhmus. Ta oli viibinud eelnevalt neljal konverentsil. 5. keskkooli konverents jättis talle tordada mulje oma ettekanne mitmesuguse, tõde uurimiseliku laadi ja hea näitlikustamise poolest.

Jalutusruumis oli õpetaja K. Puiis juhendamisel välja pandud vastavateemaline kirjandusnäitus ning fotostendid «Pilt Tartu revolutsioonilise ajaloo» ja Oktoobrirevolutsiooni juhtidest Eestis.

Konverents õnnestus igati. Ajalooõpetajad S. Salundi, A. Talvistu ja V. Marmer olid ära teinud suure töö õpilaste juhendamisel. Konverentsi heaks kor-damineks, eriti organisatsiooniliste küsimuste lahendamiseks, aitas kaasa kooli komsomol-komitee.

A. EHALA

Tartu rajooni Nõo keskkoolis avati mälestustahvel Nõo algkooli endisele juhatajale, lastekirjanikule ja tõlkijale Edur Tasale, kelle hukkasid fašistid 1941. aastal. Mälestustahvel asetati praegusele internaatkoolele, kus varem oli Nõo 6- klassiline algkool. Katte eemaldasid tahvli Nõo keskkooli direktor K. Aigro ja Tartu rajooni haridusosakonna töötaja K. Metsma.

Koolis on avatud näitus E. Tasa hukkamise paigas — samuti fotodest.

Pildil: Nõo keskkooli direktor K. Aigro avab mälestustahvli. Vasakul E. Tasa tütar.

A. SAAR

Et Eestimaa Kommunistliku Partei IV kongress (5-8. veebruarini 1941) kavandas ülemineku üldisele kohustuslikule 7- klassilisele haridusele maal ja linnades, hakkasid vabariigi õpetajad intensiivselt oma kvalifikatsiooni tõstma kaugõppe teel Tartu Riikliku Ülikooli juurde loodud kodoõppeosakon-

(koos kohakaaslastega — 4895). Seega oli põhikohaga töötavate õpetajate arv, võrreldes sõjaeelse, 1940/41. õppeaastaga, kus vabariigi üldhariduslikes koolides oli koos kohakaaslastega 5154 õpetajat (neist 4460 põhitöökohaga), kahanenud rohkem kui 1100 õpetajaga võrra. Veelgi enam oli langenud õpetajate haridustase. Ainult 360 õpetajal ehk 11%

õpetajate absoluutarvu, kuid protsentuaalselt jäi kutselise õpetajate erikaal mitmeks sõjajärgseks aastaks samale tasemele. See seletub asjaoluga, et rahvamajandus nõudis igal elu- alal haritud kaadrit. Umbes 70% 7- klassiliste koolide lõpetanust jätkas õpinguid keskkoolides. See aga tähendas, et klassikomp- lektide arv üldhariduslikes koo- lides pidevalt kasvas. Õpetajaid oli vaja rohkem kui need peda- googilistes õppeasutustes ette valmistada suudeti.

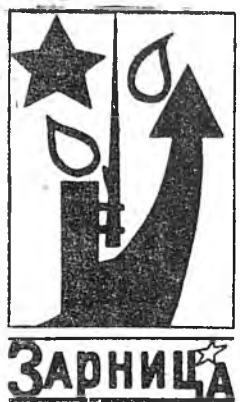
Õpetajatele avanesid soodsad võimalused õpetajakutse oman- damiseks ka eksternatuuris ja kaugõppe teel. Kuid ka see ei suutnud esimese sõjajärgse viis- aastaku jooksul kutseliste õpetaja- jate protsenti oluliselt tõsta. 1950/51. õppeaasta alguseks töötas vabariigi üldhariduslikes koolides 7515 õpetajat, neist 9,2% kõrgema, 13,9% lõpetamata kõrgema (enam seminaride ja pedagoogiümide lõpetamist ko- danlikus Eestis lõpetamata kõr- gema haridusega ei võrdsustatud), 32,3% pedagoogilise keskhari- dusega, 38,7% keskhariidusega ja 5,9% lõpetamata keskhariidusega õpetajad.

Seega oli viie aasta jooksul kõrgema haridusega õpetajate protsent isegi 2 võrra vähenenud. Mõnevõrra oli tõusnud kokkuarvestatult vaid lõpetamata kõrgema ja pedagoogilise kesk-eriharidusega õpetajate arv: 1944/45. õppeaastal 37%, 1950/51. õppeaastal 46,2%. Keskhariiduse- ga õpetajate protsent oli 1944/45. õppeaastal 45, 1950/51. õppeas- tal aga ainult 38,7, keskhariiduse- ta õpetajate protsent vastavalt 7 ja 5,9; kuid absoluutarvudes oli pedagoogilise ettevalmistuse- ta õpetajate arv isegi kasva- nud.

Võttes aluseks pedagoogilise töö staaz, oli 1950/51. õppeaastal kuni 5-aastase staaziga 3569 õpe- tajat, s.o. peaaegu pooled, 1944/45. õppeaastal aga alla poole. Tõusnud oli nende õpetajate erikaal, kes koolides olid töötanud üle viie aasta.

Eesti NSV Statistika Kesk- valituse Arhiiv, nim. 18, s.-ü V-12. 13—14.

(Järg 4. lk.)

KÄIMAS ON «ZARNITSA-II»

26. septembril kuulutati välja üldiluline sõjalis-patriootlik mäng «Zarnitsa-II». See on pühendatud Nõukogude riigi, Nõukogude armee ja Kommunistliku Noorsooühingu 50. aastapäevale. Mängust võtavad osa pioneerid, kõik selleks soovi avaldanud pioneerid, nii poisid kui ka tüdrukud.

MÄNGU EESMÄRK JA ÜLESANDED?

Nendeks on:
— kaitsealase töö edasine laiendamine koolides ja õpilaste kasvatamine revolutsiooni-, sõja- ja töötraditsioonide kaudu;
— Nõukogude Liidu noore pioneerid seaduste täitmise;
— sõjapärgust osavõtjatele mõningate tulevasele sõjaväelasele vajalike teadmiste, oskuste ja harjumuste andmine;
— pioneeride füüsilise ettevalmistuse ja karastuse täiustamine;
— teoreetiliste teadmiste ja praktiliste oskuste kinnistamine tsiviilkaitses programmi järgi.
Sellest tulenevalt näeb mängu juhend ette konkreetse programmi 3.—4. klassi ja 5.—8. klassi pioneerirühmadele, näidates neile kätte tegevussuuna mängu ettevalmistamisel. Need kõik on kirjas mängu juhendis, mistõttu neid me siinkohal ei hakka kordama.

KUIDAS MÄNG KULGEB?

Praegu on saabunud vabariiklikule staabile juba kenake hulk raporteid mängu esimese etapi kohta.
...Üsnagi lähimõeldud süsteemist ja heast organisatsioonilisest tasemest mängu ettevalmistamisel jutustas Tapa 1. keskkooli «Armee noorte sõprade» pataljoni raport. Pataljoni koosseis seal kolmest rühmast («Rohelised», «Sinised» ja «Punased»), millest igasse kuulub 31 poissi. Pataljoni komandöriks on 10. klassi õpilane. Staap, kuhu kuuluvad kolm täiskasvanut ja viis 10. klassi

õpilast, kommunistlike noort, koostas armee noore sõbra töötuse ja seadused. Armee noore sõbra töötus kõlab nii: «Mina, Nõukogude armee noor sõber, valmistades saama Nõukogude armee võitlejaks, töotan olla usin oma kodumaale ja Kommunistlikule Partelle, järgima oma tegevuses leninliku komsomoli ja Nõukogude armee võitlustraditsiooni, auga täitma Nõukogude armee noore sõbra seadusi ja kohustusi».

Andnud töötuse ja võtnud kõigi kaastöötajate ees omaks seadused, on armee noor sõber kohustatud neid kõikjal täitma. Armee noored sõbrad hakkavad kanda eraldusmärke ja ühtset peakatet.
Sõjamängu staap koos kooli maletavõõkõgu ja komsomolikomiteega on asunud täitma «Zarnitsa» juhendit. Seni on aset leidnud pioneeride neljavõistlused, sügisene jooksukross, sõjalis-sportlik mäng oma pataljoni rühmade vahel. Novembrist kuni märtsini näeb tööplaan ette veel sõjamängu Tapa 2. keskkooli pioneeridega, kohtumist revolutsionäridega, riivlist ülevaatus, riivilaulude konkurssi ja suurt sõjalis-sportlikku mängu.

Pataljoni kõigi rühmade liikmed on kohustatud oma teadmisi täiendama ja kevadel erialaksameid andma. Selleks teatakse laste-, radio-, sanitaar- ja lennumudellismi ring. Peale nimetatut õpitakse tundma Nõukogude armee ajalugu ja sõjatehnikat, võetakse osa tsiviilkaitses õppustest, õpitakse orienteeruma, salakirju ja mitmeid pioneeritarkusi tundma.

...Põneva sõjalis-sportliku mängu korraldasiid Tartu 3. 8. klassilise kooli armee noored sõbrad 29. oktoobril Tartust 5—8 km põhja-lää suunas.

Mängule eelnevalt õpiti kõigis rühmades tundma tsiviilkaitses signaale ja nende järgi tegutsema, samuti leidsid aset õppused luurajatele ja sidepidajatele, riivloppused, laskeharrutused, väikeskalibrilistest vintpüssist ja pneumaatilistest relvadest. Mängule eelnevalt päeval oli riivilüüvatus 5.—8. klassi rühmadele.

Operatsioonist «Läbimurre» võitis osa 587 armee noort sõpra 17 rühma koosseisus. Rühmad olid jaotatud kahte gruppi: «Lõuna» grupis oli 7 rühma, «Põhja» omas 10. Iga grupp koosnes kolmest roodust. Pataljoni komandöriks oli erumajor Kirsnovski. Operatsiooni materiaalse varustuse hulgas nimeta-

gem 7 veoautot, 2 sanitaarautot, väikõõki, 3 raadiojaama, 6 telefoni, paupadruneid, suitskatusi, tegemiseks vajalikku jni. Mõlemad grupid täitsid lahingut ülesande.

Riiviline ülevaatus ja oktoobrilaste spordialane kolmevõistlus korraldati ka 3.—4. klasside armee noorte sõprade rühmadele.

...Pärnu 5. 8-klassilise kooli pioneerilavalas sai iga rühm kirja pealdisega: «Täiesti salaja». Asi muutus põnevaks. Ümbrikus oli kiri: «Kutsume kokku kõiki julgete südamega leidlikke pioneerid, et osa võtta lastest retkest, mis kulgeb deviisi all «Vaprus viib võidule». Varsti algab retk mööda partisanide

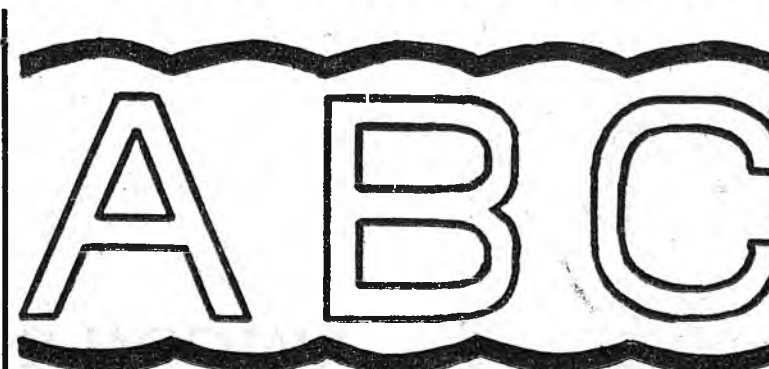
võitlusradu. Kõik, kes soovivad retkest osa võtta, registreerigu rühmanõukogu esimehe juures. Salilgate täielikku saladust. Partisanistaap».

Mõni päev hiljem saadi uus kiri: «Retk mööda partisanide võitlusradu algab. Kõigil osavõtjail koguneda täpselt kindlaks määratud ajal Vana-Pärnu kalmitule kabeli juurde. Kaasa võtta taskulamp, soe riietus, tekk, kruus, toit kaheks päevaks, esmaabivarus, hügieenitarbed ja seljakott. Kogunemine peab toimuma märkamatu, täieliku saladuskatta all. Olge vaprad, retk on raske». Allkirjaks oli jälle «Partisanistaap».

Vapralt «partisane» sügisõhtu ne pimedus ja vihm ei heidutanud. Aegsasti olid kohal grupid, endised rindevõitlejad. Rühmad said ülesande ja asusid täies lahinguvarususes teele Sauga poole. Teel olid kontrollpunktid, kus tuli näidata oma oskusi. Sauga koolimajas, kuhu hilisõhtuks jõuti, kuulati huviga endiste sõjameeste võitluspäevade mälestusi. Teisel päeval marsiti tagasi rivikorras. Retk lõppes Vana pargis Suures Isamaasõjas langenute kalmu juures, kuhu asetati lilli.

Niisugused on mõned väljavõtted raportitest. Paistab, et huvitavat tegevust ja ettevõtmisi «Zarnitsa-II» osavõtjail jätkub.

MIDA ÖELDA SELLE SÕJALIS-SPORTLIKU MÄNGU HEA KORRALDAMISE HUVIDES

Tõestamatagi on selge, et kui õpilane loeb küll vaevalt ja ladusalt, kuid ei suuda loetust aru saada, selle põhjal järeldusi teha, siis kaotab lugemise mõtte. Seepärast peab algklasside õpetaja tähelepanu pidevalt olema pööratud lugemise teadlikkusele. Nüütele vastav lugemistehnika on teadliku lugemise vajalik eeltingimus, mitte aga lugemiseõpetuse lõppesmärk.

Lugeja peab leidma nii kogu teose kui ka selle üksikute osade ning lauseste peamise mõtte. Loetava mõtte väljatoomine eeldab pala põhjalikku sisulist analüüsi. Seda tehakse esialgu õpetaja juhendamisel. On oluline selgitada: 1) kellest või millest palas räägitakse (igasuguse pala puhul); leida pala tegelased ja sündmused aeg ning koht (süüelise pala puhul);

2) mida räägitakse, missuguseid konkreetseid fakte või näiteid tuuakse, missuguseid eseme või tegelase omadusi ja iseloomulikke üksikasju kirjeldatakse; 3) missugused omadused, üksikajad ja faktid on kõige olulisemad; 4) mis nende põhjal selgub, milles on loetu peamine mõte.

Seesugune analüüs toimub talviselst koos mitmesuguste lugemise kasnevat ülesannete täitmise. Selliseks ülesandeks võib olla küsimuste vastamine loetava pala põhjal (tingimused, et küsimused ei võimalda pala lihtsat ümberjutustamist, vaid sisaldavad probleemi, virgutavad

mõtlemist), lugemispala kava koostamine (tingimused, et õpilaste koostatud kava punktid väljendaksid kokkuvõtlikult kõige olulisemat pala igast osast), lugemispalale uue pealkirja leidmine (nii et selles väljenduks lugemispala peamõtte) jne.

Teadliku lugemise oskuse arendamiseks ei ole küllalt lugemispalade analüüsimisest ainult õpetaja vahetult juhtimisel. Neljanda klassi lõpetaja peab suutma ka iseseisvalt lihtsaliikrjanduslikku ja populaarteaduslikku teksti lugeda ning selle sisu omandada. Ainult sel tingimusel on tal võimalik vanemates klassides edasi jõuda ja täiendada oma teadmisi ka iseseisvalt lugedes.

Iga oskus kujuneb ja täiustub tegevuses. Et õpetada lapsi mõtetega lugema ja loetust iseseisvalt peamist leidma, on tarvis neile anda küllalt võimalusi seda harjutada. Seepärast tuleb lugemistundides vältida liialdamist vestluse ja ettelugemise ning anda õpilastele süstemaatilist mitmesuguseid lugemise seoses olevaid, järk-järgult keerulisemaks muutuvaid iseseisva töo ülesandeid.

deid. (Vajalikke näpunäiteid selleks on allakirjutatud esitanud raamatud «Õpilaste iseseisv töö algklassides». Tallinn, 1966.)

Käsitlemisel tuleb hinnata teksti analüüsimise oskust võrdset lugemise- ja jutustamisoskusega. Õpilased (samuti nagu õpetajadki!) peavad aru saama, et selle väljatoomine, mis peitub lugemispalas, on vähemalt niisama tähtis kui lugemise õigus, ladusus ja ilmekus. Lugemisel omandatud teadmiste on kasu ainult sel juhul, kui õpilane oskab neid uutes seostes, uute ülesannete lahendamisel rakendada. Seepärast on

ÕPETAJALE JA KÕIGILE TÄISKASVANUILE, KES SELLE JUHTIMISEST OSA VÕTAVAD?

Kõigepealt tuleks hoolt kanda selle eest, et mängust võtaksid osa kõik malevad, võimalikult palju pioneerid. Need malevad, kes ei võtnud osa mängu I etapist, hakaku julgelt peale II etapist.

«Zarnitsa-II» juhend jätab teadmiseks üsna vabad käed. Peamine on aga, et mängust osavõtjaid eelnevalt hästi õpetataks ja alles siis hakataks mängima, s.o. õpitut tegelikkuses rakendada. See, kes on hooliga läbi lugenud mängu juhendi, peaks mõistma, et pole tarvis hakata tegema mänguvälja ega «sõda» mängima. Üsna täpse ettekujutuse ühest sõjalis-sportlikust mängust võib saada mängu «Otsimine» juhendist, mis on saade-

tud kõigi rajoonide ja linnaade staapidele, kus saab sellega tutvuda, et seda siis oma maleva võimalustele ja oludele kohandada.

Pedagoogide üheks esmaseks ülesandeks on «Zarnitsa-II» ettevalmistamisele kaasa haarata kümneid täiskasvanuid: lastevanemaid, erusõjaväelasi, endisi rindemehi, sõjakomissariaatide ja ALMAVU komiteede töötajaid, kooli endisi õpilasi, kes on hiljaegselt Nõukogude armeele aega teeninud, sõjaveteranide nõukogu liikmeid j.t.

Ja samuti — mida rohkem pioneerid saab mängust kõidetud, seda huvitavam see on.

H. PÄARN

LUGEMISE TEADLIKKUS TÄHELEPANU KESKPUNKTI

teksti, kus materjal on esitatud ebaloogilises järjestuses: ühe mõtte juurde kuuluvad laused on järgi teise mõtte juurde kuuluvate lausetega. Näiteks räägitakse, kuidas loomad valmistuvad talveks, siis vaheldumisi sügisest loodusest ja inimeste tööst, jälle loomadest jne. Õpilastele antakse ülesanne jutustada tekst õiges järjestuses! Et paarusloogilise mõtte teki osade ümbergruppimine, vaid nende kriitilisele elemendile, mille alusel teksti elemente peaks ühendama ja rühmitama, siis võib esialgu anda õpilastele abiks kava. Hiljem peaksid õpilased õppima rühmitamist alust ise leidma.

Alles siis, kui sünteetiv jutustamine ühe teksti ulatuses õpilastele enam raskusi ei valmista, võime hakata andma neile ülesandeid erinevatel alalikel, erinevatel tekstidest saadud materjali ühendamiseks. Nooremates klassides on niisuguse töo puhul soovitatav anda õpilastele alati jutustuse kava.

Näide: 2. klassi lugemikus on palju sügisetemaalisi lugemisteksti, kus materjal on esitatud ebaloogilises järjestuses: ühe mõtte juurde kuuluvad laused on järgi teise mõtte juurde kuuluvate lausetega. Näiteks räägitakse, kuidas loomad valmistuvad talveks, siis vaheldumisi sügisest loodusest ja inimeste tööst, jälle loomadest jne. Õpilastele antakse ülesanne jutustada tekst õiges järjestuses! Et paarusloogilise mõtte teki osade ümbergruppimine, vaid nende kriitilisele elemendile, mille alusel teksti elemente peaks ühendama ja rühmitama, siis võib esialgu anda õpilastele abiks kava. Hiljem peaksid õpilased õppima rühmitamist alust ise leidma.

Alles siis, kui sünteetiv jutustamine ühe teksti ulatuses õpilastele enam raskusi ei valmista, võime hakata andma neile ülesandeid erinevatel alalikel, erinevatel tekstidest saadud materjali ühendamiseks. Nooremates klassides on niisuguse töo puhul soovitatav anda õpilastele alati jutustuse kava.

Näide: 2. klassi lugemikus on palju sügisetemaalisi lugemisteksti, kus materjal on esitatud ebaloogilises järjestuses: ühe mõtte juurde kuuluvad laused on järgi teise mõtte juurde kuuluvate lausetega. Näiteks räägitakse, kuidas loomad valmistuvad talveks, siis vaheldumisi sügisest loodusest ja inimeste tööst, jälle loomadest jne. Õpilastele antakse ülesanne jutustada tekst õiges järjestuses! Et paarusloogilise mõtte teki osade ümbergruppimine, vaid nende kriitilisele elemendile, mille alusel teksti elemente peaks ühendama ja rühmitama, siis võib esialgu anda õpilastele abiks kava. Hiljem peaksid õpilased õppima rühmitamist alust ise leidma.

õpilane oskama ise oma jutustuse või kirjandi kava koostada, raamatust sobivaid näiteid valida, neid oma sõnadega edasi anda ning õpitut lugemispalade põhjal õiged järeldusi ja ulatuslikke üldistusi teha. Nagu nende ridade autori uurimused näitavad, tulevad õpilased õige süsteemipärase eeltöö korral niisuguse ülesandega hästi toime.

Sünteetivaks jutustamiseks on võimalik kasutada mitte ainult lugemikutekste, vaid ka eakohaseid raamatuid, kooliraamatuid, samuti lasteajakirju ja -ajalehti («Sade», «Pioneer», «Täheke»). Oleks vaja, et algkooli lõpetav õpilane, jutustades või harjutades emakeele tunnis mingil teemal, suudaks ära kasutada ka selle informatsiooni, mida on antud teema kohta saanud teiste õppinute tundides, samuti klassivälise lugemise, televiisori, raadio ja kino vahendustel.

Kui sellesuunalist tööd teha süsteemipäraselt, ei peaks edu jääma saavutamata. Katsetage!

E. HIIE, Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituudi algõpetuse sektori juhataja

Osavatele kätele leidub alati tööd

Sisenenud Tallinna eri-internaatkooli, hakkavad juba ukse juures silma nägusad pingid, mida kauplustes otsida oleks asjatu vae. Edasi peatub silm meeldivatel vitriinidel. Ühel neist on kujutatud kaardikeid valmistamiseks võetud, teisel näeme mõõbli valmistamiseks kasutatavaid puidulikeid võrdlevaid näidiseid, kolmandal on näha kõige enam levinud puude vigastusi ja haigusi.

«Tulge meile näidete ajal külla, selleks ajaks jõuame lõplikult kujundada ka esimese korruse fuajee», selgitas õpetaja R. Vasari, kellega sattusime jutujärgi. «Sia, nende fotostendide asemel, mis kujutavad meie õpilasi töökodades ja tundides, tuleb dekoratiivvarbsein koos toolilide alusega, siia teeme metallist dekoratiivfiguuri — kõik meile õpilaste töö», ja õpetaja häälet kuulub ukhuse alatoon oma kasvandike üle. Ja nende üle võivad tööpeolised uhked olla nii Tallinna eri-internaatkooli tööõpetuse õpetajad-meistrid kui ka kooli õppemeistrid L. Laanvee.

Praeguses majas elatakse töötajate viienda astet. Kõik uue majaga saadi mudidugi hädavajalik sisustus, kuid seda on vaja pidevalt täiendada ja uuendada. Eesmärgiks ongi võimalikult kõik ise valmistada. Ja seda osatakse. Toredata ning hubased on väikeste laste mängutoad: laudad, toolid, pingid, nukumööbel. Kõik peale kapi ja kasvataja lava on siin tehtud õpilaste ennti kätega. Õpetajate toas on pehme mööbel, ka selle valmistamis õpilased.

Kooli puidutöö metoodilises kabinetis on kogu sisustus õpilaste töö, alates suurtest vitriinkappidest seinade juures. Nendes on väljapanekuid tähtsamatest tööstest klasside kaupade. Omapärane nägus kirjutustaud, rahvuslikud toolid, mugavad pehmed tugitoolid, seinel ja laudadel mitmesugused puidust dekoratiivsemed.

Praegu on töös õpilaste magamistubade tarvis 20 öökappi ja töökodade jaoks 15 tiseripinki. Enda valmistatud on ka töölauad tütarlaste tööõpetuse klassis.

Möödunud kevadel saadi kooli suvebaasiks Riguldil endine koolimaja. See on tarvis remontida ja ümber ehitada nende õpilaste jaoks, kes ka suveks jäävad kooli hoolde alla. Sisustuse suvebaasile valmistavad õpilased ise. Hiljutine torm murdis pargis maha hulga puid. Et tegemist on hinnalist puuliikidega (saar, vaher, tamm), siis korraldatakse nende koristamiseks õpetajate ning õpilaste pühapäevakuid. Nii saadakse korda suvebaasi park ja varutakse ka hulk väärtuslikku materjali.

Kuidas siis omandatakse niisugused meistermehe oskused? Et kool on eri-internaatkooli tüüpi, siis töötatakse seal eri õppeplaanil alusel ja alustatakse juba 4. klassis vineeritööga, 5. klassis õpitakse puidutööd algvõtteid ja 6. klassis puidu treimist, liimimist ning painutamist. 7. klassis on plaanis mitmesuguseid puidutööriistu, lastemööbli ja suveniiride valmistamine. Lõppklassis tulevad juba liitööd: toolide, poolpehmete ja pehmete tugitoolide, liimitud pinkide ja mitmesuguste muude esemete valmistamine. Lisaks käiakse veel mõõblivabrikus «Standard» tootmispraktikal.

Nende jaoks, kes tunnevad tiseritöö vastu suuremat huvi, teatakse koolis õppemeister L. Laanvee juhtimisel osavate käte ring. Ringi eesmärgiks on nimelt tööarmastuse kasvatamine ja selle tegevusest võivad osa võtta ainult need õpilased, kes hästi õpivad ja kelle käitumine on laitmatu.

Küsimusele, kui sageli koos käiakse, saan õppemeistrilt vastuse: «Ametlikult peaks töötama kord nädalas kaks tundi. Tegelikult töötatakse iga päev, sest kuidas sa ütled õpilasele ära, kui masin on töökodas vaba ja laps tuleb ning soorib töötada. Oma tööpäev venib nii küll mitme tunni võrra pikemaks, aga selle korvab töödöö, mis paistab õpilase silmades hästiõnnestunud eseme valmistamisel».

Eri-internaatkool on tunnustust võitnud kaugel väljaspool oma kooli seina ja isegi väljaspool Nõukogude Liitu. Mõõdunud kevadel toimunud vabariigiliste õpilaste kunstilise ja tehnilise osavõimingu jubelilinnatüüsi paistis ta silma oma puhtalt töödeldud ja küllalt keerukate töödega, nagu kirjutustaud koos pöörleva tugitooliga ja diivanlaud koos kahe pehme tugitooliga. Kiitna hinnanagu said ka rahvusstiilis stiilis mööbel, lasteteka mööblikomplekt ning puidust valmistatud mitmesugused suveniirid ja tööriistad. Hulga eksponeeritud (rahvuslik rist, puust vaas, pink) ja dekoratiivsemetega esines Tallinna eri-internaatkool Moskvas korraldatud eesti õpilaste tööst näitusel. Praegu on kool esindatud Saksa Demokraatlikus Vabariigis Eesti NSV õpilaste tööst näitusel ja 1963. a. korraldatavale Nõukogude laste kunstilise ja tehnilise osavõimingu näitusel USA-sse on samuti valitud mitmed selle kooli õpilaste tööd.

Kooli õppemeister L. Laanvee peab meistri ametit juba 41 aastat. 11 aastat sellest töötas ta küll mõõblivabrikus, kuid ka seal tuli noori välja õpetada. Tema tööl on hinnatud rahvamajanduse saavutuste näituse hobemedaaliga. Peaegu niisama pikk tööpööd on seljataga R. Vasari ja V. Põllol. Ja ikkagi rõõmustab tublisid töömehi kõige rohkem see, kui mõni nende õpilane tuleb rõõmust särades ja ütleb: «Õpetaja, ma sain selle valmis!», või kui kuulatakse sõnumit mõnest tublist töömehest, endisest õpilasest.

L. VÄRN

Esimese klassi õpetajal tuleb töötada sellega, keda perekond talle suvatseb

saata. Mõnevõrra kergendab küll olukorda meil traditsiooniks kujuneda töötav komme töötada ka koolieelses eas lastega. Ent see ei suuda küllalt ühtlustada 1. klassi õpilaste teadmiste ja oskuste tasest, vaid hea juhul annab klassile koolikõrge määrimum. Üks osa, kord suurem, kord väiksem, on ikkagi niisuguseid õpilasi, kellel 1. klassis väga vähe teha jääb, aga kelle edusammud siiski 1. õppeaasta jooksul loodetavani ei küüni. Sealjuures tuleb silmas püüda ja vahet teha hästi arenenud ja etteõpetatud lapse vahel. Mõnesugune lugemise- ja arvutamise oskus ei ole veel hea arenemise tagatis. Pealegi ei ilmsel sugugi otsekohe lapse kodusel lugemata õpetamisel kasutatud meetodi puudused. Ei ole siiski üksikõiki, mis moel on last õpetatud. Puudused paljustuvad tihti peale alies ortograafias. Lugema õpetamine ei ole ainult sõnade kokkulumise harjutamine, vaid õpetamise meetod peab sisaldama ka tulevaste õigekirjavigade vältimist. Sõna häälikuline koostis ning häälikute ja tähe seos peavad just lugemaõppimise alguses lapsele selgeks saama. Aabitsast tähtede õpetamisest ja lugemisharjutustest on selleks liialt vähe. Tuleb kasutada võimalikult mitmekesiseid harjutusi, mängu, mõistatusi jn.,

Et saavutada õpetatavale häd tulemusi, peab tund olema võimalkult huvitav ning vaheldusrikas ja pakuma õpilastele palju võimalusi iseseisvaks loovaks tööks. Iseseisv töö on eriti tähtis õpilastele loogilise mõtlemise arendamisel. Töökuuse kasvatamisel ja teadmiste süvendamisel.

Tänuvääreks vahendiks iseseisva töo korraldamisel tunnis on mitmesugune didaktiline materjal. Selle hulka kuuluvad ka lugemiskaardid.

Lugemiskaarte saab kasutada nii lugemise kui ka keeleõpetuse tundides. Nad võimaldavad: ● arendada õpilaste lugemisoskust, ● muuta eesti keele tunnind vaheldusrikakmaks ja huvitavamaks, ● maksimaalselt aktiiviseerida õpilasi, ● kujundada õpilaste oskusi ja vilumusi, ● kinnistada õpitut vähesel ajaluluga, ● loovalt rakendada teadmisi, ● individualiseerida iseseisva töo ülesandeid, ● kontrollida õpitut. Näited lugemiskaartide kasutamise kohta lugemistundides: lugeda teksti, jutustada, leida pala peamõtte, leida peategelane ja kõrvaltegelased, iseloomustada välja tundmata sõnu, leida ilusaim lause, leida palas esinevad võrdlusi, lugeda looduskirjeldusi, kavastada diskri, koostada lühike ümberjutustus, mõelda antud palale uus lõpp, meenutada sarnast sündmust, joonistada pala kohta sobiv pilt jne.

Näited lugemiskaartide kasutamise kohta keeleõpetuse tundides: leida k. p. t-ga algavaid sõnu; leida sõnu, kus esineb k ja kk, p ja pp, t ja tt jne.; leida nimisõnu; leida pärimisesid; leida omadussõnu; leida tekstist küsi- ja hüüdlauseid; leida liitsõnu; leida sõnu, kus esineb k, p, t s ja h kõrval; leida sõnu, kus esineb lühike ja pikk täishäälik (kaashäälik); leida h-ga algavaid sõnu; leida nimisõnu (ainsuses, mitmuses); leida sõnu omastavas, osastavas jne. käändes; leida lauseid, kus esineb loetult; kirjutada tegusõnu (olevikus, minevikus); leida sõnu, kus esineb liide -gi, -ki; leida ühesilbilisi sõnu; leida asesõnu, leida otsest kõnet jne.

Lugemiskaartid valmistab õpetaja ise vastavalt õpilaste arvule. Väga hea materjali

lillel kujutatud asja nimetus algab tähega M (N, P, R vm.).

«Vaheta esimehe täht, siis saad uue sõna». Laome, näiteks, sõna «lukk». Aga kui võtame algusest ära tähe L, missuguse tähe peaksime siis asemele panema, et saaksime uue sõna? (S, N). Või sõna «paat», «tint»?

Laome sõna «kuub». «Missuguse tähega peame asendama viimase tähe B, et saada uus sõna?» (L, R, S, T).

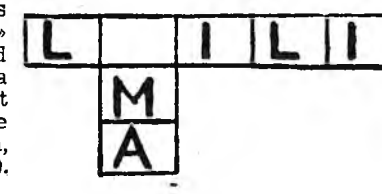
Võtame liikuvast aabitsast tähed A, A, E, U, M, T. «Missugused sõnad saame nendest laduda?»

Joonistame tahvile kahekoruselise kuue aknaga maja. Ütleme, et majas elab kolm last. Saame teada nende nimed, kui paigutame ühe silbi õigesse aknasse (üalt alla). Silbid on, näiteks, AA, E, MA, NAI, NE, VO.

«Lao (kirjuta) iga pilde juurde sellel kujutatud asja nimetus. Saadud sõnade algustähed järjest annavad ühe looma nimetuse. Joonista see loom». (Looma nimetuse võib niisama hästi asendada linnu, lille, puu vms. nimetusega.) Piltidel on kujutatud järjekorras: oda, raamat, ahi, vorst. Või: kartul, aken, siid, sai.

«Mis täht siin küll puududa võiks?»

PROOVIME NIISUGUSEID HARJUTUSI

«Kirjuta nende asjade nimetuste viimased tähed üksteise järel ja sa saad väga suure vee-kogu nimetuse». Piltidel on kujutatud: kamm, õpilane, vanke, kiri (meri).

«Võtame ühe sõna ja jätame sellel algusest või lõpust tähti ära, nii et saame uue sõna» (teema, ema, ma; seen, see; jne.).

«Lao nende asjade nimetused. Kui võtad esimese ja teise sõna esimesed tähed ning kolmanda ja neljanda sõna viimased tähed, siis saad uue sõna». Piltidel: laud, elevand, mari, lind (leid); lind, aed, toru, pall (laul).

Võtame tähe A. Tähti lisades saame iga kord uue sõna: A, TA, TAL, TALV, TALVE, TALVEL. Ütleme iga sõna kohta lihtsa 2—3-sõnalise lause.

Võtame liikuvast aabitsast näiteks tähe O. Paneme sellele juurde teisi tähti (O-l hakkab üksik) nii algusesse kui ka lõppu.

«Ütle, Rein, missuguse tähe sa paneksid!» — K.

«Kas lõppu või algusesse?» —

Algusesse.

«Missuguseid tähti veel on vaja, et sõna saada?» — D ja U.

«Nüüd on sõna valmis! Aga võib-olla saame veel edasi tähti üldida, nii et uus sõna tuleks?»

Nii saame ka sõna «koodumaa». Mitu sõna saad moodustada kolmest tähest: I, A, S (isa, sai, asi), neljast tähest: V, R, S, A, (vars, sarv, rasv).

Võtame tähed OOL ja paneme nende ette mingi tähe, nii et saame sõna. Vahetame seda esimest tähte. Missugused sõnad saame? (kool, rool, tool, sool, hool, pool, nool, kool).

Hea on, kui õpetajal on lugemiskaartide komplekti mitu, vastavalt õpilaste eale ja huvidele.

Lugemiskaartide valmistamine on küll aega- ja vaevanõudev, kuid tasub end ära. Sest kord valmistatud materjali saab kasutada paljudel aastatel.

O. RAATALEID, Tallinna 4. keskkooli õpetaja

Häädla selgesti ja ütle, mille poolest erinevad piltide alla kirjutatud sõnad (tikik, tikib, pilt, pildid jne.).

Otsi («Tähekestest» või mõnest lasteraamatust) sõnu, kus on kaks sama tähte kõrvuti, ja lao (kirjuta) need.

Nendes sõnades kirjutame «EE». Missugused sõnad need on?

1. Seda mõõda sõidavad autod (tee)
2. Sellega kõneleme (keel)
3. Kasvab sügisel metsas (seen)
4. Kantsak vilmaga (keep)
5. Sellega pesed ennast (seep).

Nimeta kaks sõna, mis algavad tähega l, (m, n, k, jne.) ja mis tähendavad asja (looma, lindu, puud, lille).

Jõukohased on teisel poolaastal ka lihtsamad kirjanduslikud mõistatused. Näiteks: Kust on võetud need read? (mõne üldtuntud lastelaulu katkend).

Siin peituvad neli muinasjuttu. Missugused need on? (Õpetaja esitab ette annab kätte teksti, iseloomuliku katkendi kahest populaarsest muinasjutust, ja näitab kahe muinasjuttu illustratsiooni).

Muinasjuttu asemel võib võtta ka mõne muu lastejuttu.

Toodud näited ei pretendeeri originaalsusele. Ometi ei kasutata niisuguseid võtteid kaugeltki kõigis koolides. Ent tasuks mõelda, kuidas muuta lugema õppimise lapsele elavaks tegevuseks, mis ühtlasi annaks talle kätte ortograafia alged.

Niisuguste «ajukultuuri minitutele» kuluks pühendada reeglinaarset igast tunnist kümme-kondki minutit. Peale selle sobivad need ülesanded võimekamatele «aja parajaks tegemiseks». Ja kas mitte provideida neid ka abivahendina mahajääjate järeleatamiseks? Siis juba otsides mahajäämuse laad

Etnograafiamuuseumi koostööst koolidega

Eesti NSV Riikliku Etnograafiamuuseumi rikkalik kogud kogud on loodud rahva kaasabil ja toetusel. Eriti suurt abi on muuseum saanud koolidelt. Paljud õpetajad aitavad muuseumi algaastail koguda esemeleid vanavara, kuid ka tühandetesse lehekülgedesse ulatuv aatmemaerialikogude olemasolu eest võlgnud muuseum tänu just õpetajatele.

1920. aastate keskpaiku koostati küsimuskavad koolidele, et saada materjali etnograafilistest nähtustest levikukaartide koostamiseks. Koostööd koolidega oli tulemusrikas. Saadi üle 3,5 tuhande vastuse rohkem kui 38 000 lehekülge. Suure töö materjali kirjanepanekul tegid ära sarjad õpetajad. Kui 1931. a. loodi Eesti muuseumi korrespondentide (vabatahtlike kaastööliste) võrk, moodustasid selle tuumiku taas õpetajad. Nendest mitmed (M. Mäesalu, A. Lättemäe, J. Uusitalu, P. Toompuu jt.) kuulusid tänaseni meie korrespondentide raudvarasse.

Etnograafiamuuseumi koostööd koolidega tõusis uuesti päevakorrale 1960. aastatel seoses kaasaaja elu-olu uurimisega.

Aastatel 1960—1966 saadeti koolidesse kaheksa ankeetlehte ja üks masinperfokaart.

Paljude aastate vältel on olnud muuseumis keskmaks uurimisteks ehitused. Kõige enam ankeete (4) käsitlevadki ehitusalaseid küsimusi.

Seoses maaelanikkonna kaaseguste tootlusolude uurimisega koostati koolidele ankeet «Andmeid toidust tänapäeval», millele laekus rekordiline lehekülgede arv materjali — 4087 lk.

Ka karjandusalaste küsimuste uurimisele on edukalt kaasa aidanud ankeetlehtedele «Andmeid karjatamise kohta tänapäeval» ja «Andmeid individuaalloomapidamise kohta tänapäeval» abil koolidest laekunud materjal.

1965. a. valmis ankeet «Andmeid kultuurielust perekonnas». Mainitud ankeetlehele vastas kõige suurem arv (185) kooli.

Masinperfokaardi abil katsetati materjali kogumist 1964. a. Perfokaardi täitmine pakkus õpilastele suurt huvi ja mis peaaegu oli lihtsam ja vähem ajakulu nõudev viis materjali kirjanepanekul. 75-st vabariigil koolist laekus 1020 täidetud kaart, mis kajastavad viimaste mõõbliesemete ostu aastaid peredes.

1962.—1965. a. oli muuseumi uurimistöö plaanis kompleksne teema Võru rajooni maarahva elust-olust. 1964. a. Võru rajooni koolidesse väljastatud mitmed ankeetid ja küsimusleht «Perekonnaleht» andsid olulist lisa muuseumitöötajate poolt ekspeditsioonidel kogutud materjalidele.

Aasta jooksul on muuseum koolidesse saatnud 1—2 ankeetlehte. Kõige meelsamini on õpilased täitnud toidumajandust, karjandust ja kultuurielu käsitlevaid ankeete. Seevast mõned ehitusalased ankeetid on vastast

miseks nähtavasti olnud liiga ulatuslikud. Mõnikord valmistab raskusi skemaatiliste, plaanide tegemine.

Tänu õpetajate ja õpilaste aktiivsusele on kuue aasta jooksul muuseumil kujunenud tihedad tööalased sidemed 2600 kooliga. Selle ajavahemiku jooksul on laekunud koolidest 17 706 lk. materjali muuseumi teaduslikuks uurimistööks. Kõige innukamalt on meie küsimuslehtedele vastanud Kingissepa, Hiiumaa, Jõgeva, Rakvere ja Harju rajooni koolid. Enam abi vajaksime Tartu, Valga, Kohtla-Järve rajooni koolidest.

Tunnustust väärib Orissaare keskkool, kust materjali on laekunud 551 lehekülge ja 79 masinperfokaarti. Lisaks mainitule andis kool 1961. a. muuseumile üle 966 lehekülge kodulooringi kogutud kodukoha ajalugu käsitlevat materjali.

Hinnatav ja kauaaegne (alates 1957. a.) on muuseumi koostööd Märjamaa keskkooli kodulooringiga (juhendaja õpet. E. Jõgisalu).

Kõige ulatuslikum on aga abi olnud vabariigil 8-kl. koolidelt. Nendest staažikamad on: Simuna 8-kl. kool (õpet. L. Sirelpuu), Erra 8-kl. kool (õpet. A. Tuvi-kene), Kuigatsi 8-kl. kool (õpet. S. Vassar), Koonga 8-kl. kool (õpet. I. Aavekukk), Hanikase 8-kl. kool (õpet. H. Säinas), Kahtla 8-kl kool (õpet. E. Järvalt), Kerna 8-kl. kool (õpet. M. Tammsalu), Valgu 8-kl. kool (õpet. V. Strandberg), Silla 8-kl. kool (õpet. L. Samet), Tuhalaane 8-kl. kool (õpet. T. Jaska), Tiirimetä 8-kl. kool (õpet. M. Rahumeel), Taebila 8-kl. kool (õpet. M. Laanjärvi), Ruila 8-kl. kool (õpet. H. Tungal), Viluste 8-kl. kool (õpet. M. Reimann), Padise 8-kl. kool (õpet. U. Ridbeck), Varbla 8-kl. kool (õpet. L. Henk), Laekvere 8-kl. kool (õpet. H. Kuusk), Lelle 8-kl. kool (õpet. Karu, Schmidt), jt. Igast nimetatud koolist on 1960.—1966. a. laekunud 150—200 lehekülge materjali.

Igal aastal on meie kaastöölised perre liisandunud uusi kooli.

Mitmed õpetajad on paralleelselt õpilaste juhendamisega ka ise kogunud palju huvitavat kodukoha elu-olu kohta: I. Aavekukk (Koonga 8-kl. kool), R. Pedakmäe (Palamuse keskkool), E. Jõgisalu (Märjamaa keskkool), L. Aus (Ruhnu 8-kl. kool), A. Lepnurm (Kolga 8-kl. kool), E. Puiste (Pülatu 8-kl. kool), H. Tungal (Ruila 8-kl. kool), U. Veri (Kurenurme 8-kl. kool) jmt. I. Aavekukk on ühlasli osa võtnud meie teatmateriaali kogumise võistlustest.

Oktoobripuhade eel avati pidiulikult Mooste kultuurimaja. Pildid: Uue kultuuriasutuse avapidustustel esinesid ka Mooste kaheksaklassilise kooli õpilased.

A. Aastalu foto (ETA)

Tänavu täitis 35 aastat korrespondentide võrgu loomisest, mida 8.—10. apr. k. a. tähistati muuseumi teadusliku konverentsiga. Sellest võttis osa ka hulk vabariigi koolide kodulooringide juhendajaid ja koolide esindajaid.

Märjamaa keskkooli õpetaja E. Jõgisalu, rääkides kodulooringi tööst etnograafilise materjali kogumisel, rõhutas, et koostöö muuseumiga on olnud kodulooringislik töö aluseks nende koolis. Materjali kogumisel on õpilased tundma õppinud kodukoha elu-olu, korutud ainest on kasutatud õppetöös.

Samal konverentsil tõsteti mitmete koolide (Orissaare keskkool, Märjamaa keskkool, Simuna 8-kl. kool, Erra 8-kl. kool) koduloolaalst tööd eriti esile. Nimetatud koolidele anti muuseumi aukirjad.

Omakül poolt on muuseum pöödnud kooli abistada loengutega ja fotonäitustega.

Eelseisvalt on Etnograafiamuuseumil üheks suuremaks ülesandeks osavõtt Baltimaade etnograafilis-ajaloolise atlase koostamisel. Atlas on planeeritud kolmes osas: põllutööstusest, ehitusest ja rahvarõivad. Selle ulatusliku töö tegemiseks on tarvis aktiiv koolide näoli laendada, et saaksime materjali võimalikult üle kogu maa.

Muuseumi uurimisplaanis on samuti teemad linakavastusest, naiste käsitööstest, ehitustest jt. Nimetatud teemaikart arvestame järgnevate ankeetlehtede koostamisega.

On nähtusi, mis praegu küll muuseumi otseks uurimisobjektiks ei ole, kuid on kadumas ja mille kohta teatud muuseumis puuduvad või on lünklikud ning vajavad jäädvustamist. Ka selles küsimuses pöördume edaspidi koolide poole.

Muuseum tänab kõiki kooli, kes on osutanud vajaliku ja hinnatavat abi etnograafilise materjali kogumisel. Jäab soovida, et koostööd koolidega ka kaesoleval õppeaastal jätkuks, veelgi süveneks ja laieneks.

H. EISLER

Eesti NSV Riikliku Etnograafiamuuseumi teaduslik töötaja

Tõimeus on saanud mitmeid kirju seoses 26. augustil avaldatud B. Gnedenko kirjutisega «Aga kahemüü on rahulik...» ja samal teemal 23. septembri numbris ilmunud materjaliga. Täna refereerime Riidkoha 8-klassilise kooli õpetaja J. Tauli ja ühte Harju rajoonist saabunud kirja. Viimase autor ei ole sõndanud oma nime alla kirjutada ehkki kirjas leidub hulk mõtteid, mida tasuks arvestada.

KOIGEPALT SELLEST, MIS- OGEPALT STIMULEID ON OPETAJALE VAJA.

J. Tauli nendib: «Olen arvamusel, et kuigi majanduslikud stiimulid on tähtsad, pole nad siiski kõige mõeldavamad...» Ta leiab, et õpetajat innustaks teadmis omandama ja oma meisterlikkust suurendama perspektiiv töö, see, et teda võidakse edutada tööle raskemasse tööloiku. Kirja autor toob ühe näite.

«Maa kaheksaklassilise kooli õpetaja omandab kaugõppe teel kõrgema hariduse erialal, milles ta oma senises koolis ei leia täit koormust. Kas poleks see temale suureks tunnustuseks ja ühtlasi stiimuliks teistele, kui ta edutaks tööle mõnda keskkooli, kus ta leiaks täiskooruse oma erialal. Praegu aga on valitsevaks see, et noored, kogemusteta kõrgema kooli õpetajad suunatakse enamasti tööle keskkooli, sellal kui staažikad, kaugõppe teel kõrgema hariduse omandanud pedagoogid ei leia täielikku rakendamist oma erialal väikesemas koolides. Kas poleks õigem, et

noor spetsialist prooviks oma võimeid esialgu mõnes väiksemas koolis, võib-olla väiksema koor-musega, ja alles siis, kui ta on oma töös edusamme teinud ja võimekaks osutunud, edutada teda suuremasse kooli.»

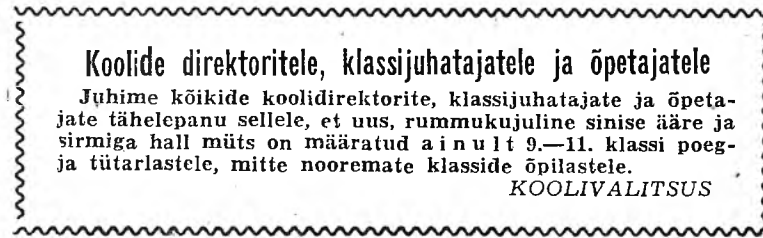
On muidugi raske otsustada, kas niisugune stiimul õpetajad ergutaks, kuna on teada, et paljud töö kõrval kõrgema hariduse omandanud staažikad pedagoogid eelistavad töötamist väiksemas koolis ega näe liisaraskust põhi-erialale lähedase sugulaseine õpetamises.

Harju rajoonist lähetatud kirjas on öeldud:

«Paljudel tööladel on kehtestatud kategooriad. Kõrgema kategooria saamiseks aga on vähe teadmised ja «paberist» hariduse kohta, arvesse lähevad ka tegelikud töökohused. Õpetaja kategooriat tõstetakse ainult «paberil» järgi, oskusi sel puhul üldse ei arvestata. Nii juhtubki, et mõnikord on halvematel õpetajatel kõrgem kategooria kui meistritel, kuna viimastel ei ole «paberit». Kas ei peaks õpetajate kategooriate määramisel arvesse tulema kaaks komponendi: haridus ja tegelikud töökohused. See peaks tootustama mõlemat — nii hariduse omandamist kui ka oma pedagoogiemeisterlikkuse tõstmist. Ja eri kategooriate palgavahe peaks olema märgatavam. Tean õpetajat, kes aastaid rügas töö kõrval õppida, aga pärast kõrgema hariduse omandamist töös tema palk ainult viie rubla võrra. Keda see stimuleerib?»

Nõndanimetatud moraalseid stiimuleid ei eita kumbki kirja autoreist. Ainult et lähenemisiisvismist oma erialal väikesemas koolides. Kas poleks õigem, et

Kiri Harju rajoonist: «Moraal-

Koolide direktoritele, klassijuhatajatele ja õpetajatele

Juhime kõikide koolidirektorite, klassijuhatajate ja õpetajate tähelepanu sellele, et uus, rummukujuline sinise ääre ja sirgima hall müts on määratud a i n u l t 9.—11. klassi poeg- ja tütarlastele, mitte nooremate klasside õpilastele.

KOOLIVALITSUS

Stiimulid ja meisterlikkus

seid stiimuleid ei saa tekkida, kui õpetajal ei ole kooli kaasa toodud kohusetunnet ja täielikku arusaamist oma raske kutsetöö suurest tähtsusest. Kas aga õpetajaid ettevalmistavad õppeasutused annavad noortele spetsialistidele kaasa selliseid väärtuslikke omadusi?»

J. Taul: «Hoopis suurem efekt õpetajate õppima stimuleerimisel on moraalsel stiimulitel, kus otsustavat osa võiks etendada ratsionaalne kaadripoliitika... On pikemaat selge, missuguses tääbas olukorras leiab end kõrgema haridusega ja pedagoogilise uurimistööga tegelev spetsialist, kel tuleb töötada ainult keskirharidust omava direktori või õpetajajuhataja «juhtimisel». Selist kurioosust olukorda meil koolipraktikas veel kahjuks esineb.»

Edasi on kirjades juttu sellest, kust saada

HÄID KOOLITÖÖ MEISTREID.

J. Taul väidab: «Kaadripoleemi tulipunktis ei seis minu arvates praegu mitte võimekate inimeste värbamine pedagoogilise tööle, vaid olemasoleva kaadri võime teostmine. Tänapäeva õpetaja peab olema kõrge kvalifikatsiooniga, et kompliteeritud õppe- ja kasvatustöö laabuks, et see oleks vastavuses pedagoogika ja psühholoogia saavutustega. Tean õpetajaid, kes töötavad püüdlult ja kohusetundlikult. Ent töo tulemustes see täielikult ei peegeldu. Jääb lihtsalt vajaka teadmiste didaktikas, kasvatusteoorias ja psühholoogias.»

Nagu eelmist jätkakes tehakse teises kirjas mitmeid ettepanekuid. Mõned neist:

«On nähtavasti tarvis mõelda

sellele, et õpetajatele aeg-ajalt korraldataks kvalifikatsiooniks-ameid, mis annaksid ülevaate nende teadmistest ja kõige uuega kursiolekust. Ja kindlasti tuleks huvitada õpetaja metoodilise arenalist. Miks mitte siduda neid eksameid kategooria andmise või säilimisega.»

«Peaks olema kohustuslik, et iga õpetaja teatava ajavahemiku järele võtaks osa täienduskursusest. Kursuste vabeajaks peaks Täiendusinstituut andma õpetajatele enesetäiendamise miinimumprogrammi, millele liisandusi (ilmunud pedagoogiline uudiskirjandus, pedagoogikateaduse uusimad saavutused jne.) võiks teha pedagoogilise perioodika veergudel. Sel teel on võimalik enesetäiendamisele anda kindel süsteem.»

«Kursused annavad teadmisi ja mõningaid näpunäiteid nende teadmiste kasutamiseks. Õpetaja pedagoogiline meisterlikkus ei pruugi nende varal kuigivõrd tõusta. Eeskätt kõrgemad õppeasutused peavad tulevasti pedagoogia õpetama üldistama ja analüüsima, peavad nende kätte näitama teie õpilaste sisemaailma ääretusse mitmekesisuses. Kahjuks räägitakse pedagoogikaloengu ilka rohkem veel kasvatustöö objektist kui elavast inimestest, rohkem üldisest kui konkreetsest.»

Meie ei kommenteerime meelga nendes katkendides avaldatud seiksohki. Mis neis on väärtuslikku, mis valeldavat ja mis taunivat — selle üle otsustagu lugeja. Nii et ootame uusi kirju teemal: «Aga kahemüü on rahulik...»

«On nähtavasti tarvis mõelda

Vajalik väljaanne vene keele õpetajale

Ajakiri «Русский язык в начальной школе» tähistas hiljuti oma kümne aastapäeva. Ajakirja haldajad väidavad, et «Meie ajakirja, kus leiaksid vajrasmist nende vene keele õpetajate ja metoodilise kogemused, kes töötavad rahvuskoolides, ei ole see ühtlasi kaajastaks keeleteaduse ja metoodilise kogemuse koordineeriks seda suurt ja huvitavat tööd, mida tehakse seoses vene keele õpetamisega rahvuskoolides. Oma liitumisaastal on ajakiri pöödnud mahendades mitmekesiseid ja keerulikke ülesandeid: tema lehekülgedel on avaldatud kirjutisi õpilike koostamises printsiipidest rahvuskoolidele sellest, kuidas kasutada vene keele õpetamisel õpilaste emakeelt; klassi-välise lugemise osast; eelneva suulise kursuse korraldamisest; vene keele fonetika, leksika ja grammatika õpetamisest.

«Küllaltki ulatuslikult on ajakirjas esitatud eesti õpetajate ja metoodilise tööd. Tõimeus tutvustas oma lugejale E. Steinfeldti tööd «Часовой урок» современного русского литературного языка», E. Steinfeldti ja E. Rooveti «Словарный минимум по русскому языку 1—11-х классов», «Словарный минимум», samuti eksperimentaalset tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Vajalik väljaanne vene keele õpetajale

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jegorova. Jutustati ka sellest, kuidas töötavad koolikursuse erinevate osadega õpetajad H. Toomming, P. Kees jt. Eesti NSV-s, nagu teistsel viisil vabariikides, on plaanis aktuaalseks küsimuseks vene kirjanuse õpetamine. Sellele probleemile on pühendatud eesti metoodiku T. Murnikova kirjutis, mis avaldatud ajakirjas 1967. a. esimeses numbris. Selle artikliga avati ajakirjas diskussioon ilukirjanduse osast vene keele õpetamisel rahvuskoolide õpilastele. Diskussioon jätkub veel 1968. aastal.

Algalval aastal avaldatakse ajakirjas hulk niisugust materjali, mis pakub Eesti koolide õpetajatele ja metoodikutele üldiselt kasulikku. Kõige huvitavalt on kirjutatud tööd, mida teevad metoodikud E. Jaanvärk, N. Pentre, I. Batarina, A. Metla ja A. Jeg

UNGARI SOPRADE JUURES

(Algas «Nõukogude Õpetaja» nr. 45.)

Viimastest kohtumistest võib järeldada: kui Ungari haridusministeeriumi töötajad on üldiselt hästi informeeritud esimese sotsialismiaja kooliõpetajate, siis näiteks Jugoslaavia piiri ääresel maal sealsete õpetajateni on seda informatsiooni väga vähesel määral jõudnud. Olgem avameel- sed: palju teame meiega vennalike sotsia- lismiajast hariduse probleemidest, selle saavutustest ning kitsaskohtadest. Kõik see kõneleb vajadusest tähendada side- meid Nõukogude ja Ungari haridustö- tajate ning õpetajate vahel, siis paraneb ka informatsiooni vahetamise tase.

Niipalju vahest Ungari viimarmar- jast, välisrühmitist, inimestest ja elust-olust üldse. Piiridusid teadlikult küllukeste al- damisel selle valdkonnaga, millest võib- olla ollakse kõige vähem informeeritud, sest Ungari rikkalikult kultuuripärandi kohta on asjajuhuvilisel ikkagi võimalik üht- teist vastava kirjasaõna kaudu teada saada.

Edasi aga vahetagem mõtteid Ungari hariduselise kohta.

UNGARI HARIDUSSÜSTEEMIST

Ungari Rahvavabariigis kehtib 8-klassi- line koolikohustus, millele alluvad kõik 6–16 aasta vanused lapsed ja noorukid.

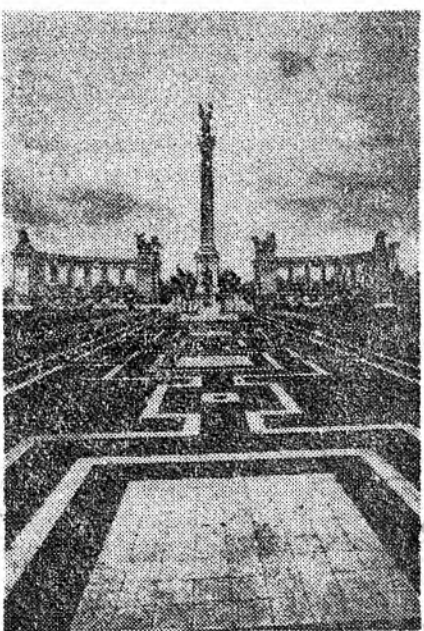
Koolikohustuse täitmise eesmärgiks on lasteaiad, kus käivad lapsed 3–6-aastani. Lasteaedades toimub teadlik õpilaste ette- valmistus kooliks, seal toimuvaks õppe- tööks. Lasteaia-õpetajate lastest on laste- aias 46–48%. Budapestis ulatub see prot- sent kuni 60-ni. Absoluutarvudes väljen- datult tegutseb keskmiselt 10 miljoni elanikuga riigis 3200 lasteaeda 187 400 lapsega.

Koolikohustuse täitmine aga kindlusta- takse üldhariduslikus 8-klassilises koolis, kus õpib ligemale 1,5 miljoni õpilast. 1966/67. õppeaastal lõpetas normaalse aja- ga, see on 14-aastaselt, 77% 8-klassilise kooli, kuni 16. aastani tõusis 91-ni. Järe- likult 9% õpilastest ei täitnud sisuliselt koolikohustust. Milline on nende saatus? Need õpilased enam koolikohustuse seadu- se alla ei kuulu. Ungari tööstustrii käsk- kiri kohustab, et kvalifitseeritud tööliste- kas ainult see, kes omab 8-klassilist har- idust. Selle tõttu osa neist 9%-st, kes ta- hab tingimata saada kvalifitseeritud töö- listeks, lõpetab 8-klassilise kooli õhtuko- lis või kaugõppekoolis.

41–42% 8-klassilise kooli lõpetajaist jätkab õpinguid keskmises, mis on oma struktuurilt tunduvalt keerulisem kui meil. Massiliselt iseloomuga on neist siiski kaks koolitüüpi: keskkool (gümnaasium) ja kutsekool, kusjuures käesoleval ajal veidi üle poole lõpetab 4-aastase gümnaasiumi ning natuke alla poole õpi- lastest 4-aastase keskkooli ja kutse- kooli. Alles kuni aastat tagasi oli nende vahetõrge teistsugune: üle 2/3 lõpetas güm- naasiumi ja vaevalt 1/3 kutsesekooli. Muudatused struktuuris on eelkõige sele- tatavad rahvamajanduse suureneva nõud- misega oskustööliste järele, kuna güm- naasium valmistab tavapäraselt ette noori ainult edasiõppimiseks ülikoolis. Seoses uue seadusega 1965. aastast, mis määrab suuna keskkooli edasiarendamiseks, toimusid ka mõningad muudatused kutse- keskkoolis eneses. Enne seadust andsid

nad lõpetajale ettevalmistuse ainult kits- sel alal (näiteks teia), nüüd aga on muudetud erialast ettevalmistust profiili laiendamise teel.

Nende kahe koolitüübi kõrval esineb veel tööstuskool, kus õpitakse 2–3 aastat, omandatakse kvalifikatsioon ning võidakse jätkata õpinguid õhtukeskkooli vastavas klassis. Näiteks 3-aastase tööstus- kooli lõpetamise järel astuvad noored õhtu- keskkooli 3. klassi. Üleminekuvõimalus- sed on nende kahe koolitüübi (tööstuskool ja õhtukeskkool) vahel üsna pindlikud. 1959/60. õppeaastast loodi eeskätt maal

Budapest. Mälestussammas «Tuhande- aastane Ungari».

täienduskoolid, et hõlmata neid 14–16- aastasiis noori, kes ei lähe pärast 8-klassi- list kooli edasi õppima. Kuna keskkoolis ei ole Ungaris veel kohustuslik, on need mõlemad koolitüübid üleminekuvormi- des. Täienduskoolides täiendatakse röh- kem tehnilist haridust, õpetatakse ungari keelt, põllumajanduse aluseid (taimekaitse jne.), traktori juhtimist jms. Nendes koo- lides õpib ca 10% 8-klassilise kooli lõpe- tajaist, õpilaste arv neis aga väheneb iga aastaga.

Neist neljas koolitüüp annavad eda- siõppimise õiguse kõrgemas koolis ainult kaks esimest: keskkool (gümnaasium) ja kutsekool.

Viimastel aastatel on toimunud Ungari keskkooli (gümnaasiumi) üsna tugev dife- rentseerimine. Ligemale 60% sellest koo- litüübist on kas erikallakuga koolid vene keele, laulmise ja muusika, kehalise kas- vatuse alal, kus õpilased õpivad valitud erialal eriprogrammi järgi ning tunde on selle aine jaoks ette nähtud rohkem, või töötavad nende koosseisus eriklassid.

Paari kooli juures avati mõni aeg ta- gasi matemaatika eriklass. Nende kate- klasside ülesanne on anda õpilastele su- gavamat täiendavat matemaatika alustest ning ette valmistada õpilasi programmeer- ija erialaks.

1963/64. õppeaastast katsetatakse mõni-

gates 12-klassilistes keskkoolides, kus on 8-klassiline kool ühendatud keskkooliga (gümnaasiumiga) ühe võõrkeele õpetamist 3. klassist alates ning gümnaasiumiklassi- des õpetatakse mõningaid õppeaineid (aja- lugu, geograafia jt.) antud võõrkeele. See koolitüüp sarnaneb põhimõtteliselt meie võõrkeele erikallakuga keskkooliga.

Veidi keerulisem on ka Ungari kõrgema hariduse süsteem. Seal eksisteerib nelja liiki kõrgemaid õppeasutusi:

1) ülikoolid, kus õppetöö toimub 5–6 õppeaastast või 10–12 semestrit. Tavalis- seel on neil kolm fakulteedi: ajaloo-filo- loogia, õigusteadused, loodusteadused. Neis valmistatakse ette ka õpetajaid keskkoo- lidele (gümnaasiumidele). Samasse katego- riasse kuuluvad meditsiiniinstituudid, õpe- peajaga 6 aastat ning polütehnilised insti- tuudid;

2) instituudid, mis omavad ülikooli õi- gusi ning kus toimub õppetöö 5 aastat. Sellesse liiki kuuluvad kõrgemad põllu- majandusinstituudid, kunstistuudid, kinoinstituut jt.;

3) instituudid või kõrgemad koolid, kus valmistatakse ette õpetajaid 8-klassilise kooli 5.–8. klassi jaoks ning kehalise kas- vatuse õpetajaid samadele klassidele ning keskkoolidele (gümnaasiumidele). Ühesõ- naga — need on pedagoogilised ja keha- lise kasvatuse instituudid, kus õppeaeg on neli aastat;

4) uut tüüpi kõrgemad õppeasutused: a) õpetajate instituudid, kus valmista- takse ette õpetajaid 1.–4. klassi jaoks — õppeaeg 3 aastat.

b) lasteaedade kasvatajate instituudid — õppeaeg 2 aastat;

c) kõrgemat tüüpi tehnikumid (kau- banduse, majanduse jms. alase kaadri ettevalmistamiseks). Neid loetakse kõrge- mateks õppeasutusteks. Õppeaeg on 2–3 aastat, olenedes eriala iseloomust.

UNGARI KOOLIELU AKTUAALSEST KÜSIMUSTEST

Ungari Rahvavabariigi Haridusminis- teeriumi Koolide Peavalitsuse juhataja dr. Jozseph Fekete tutvustas ühtlasi meie delegatsiooni põhiliste aktuaalsete proble- midena, mille lahendamiseks uue koo- lireformi rakendamisel Ungari haridus- organid praegu tegelevad.

Üheks põhiprobleemiks on tasakaalu leidmine kutsekooli ja keskkooli (gümnaasiumi) vahel. Eespool oli ju- ba juttu sellest, et 5–6 aastat tagasi oli nende kahe koolitüübi vahetõrge 1:2 güm- naasiumi kasuks.

Plaanis on aga viia 1970. aastaks va- hekord 1:1-le. Mõned aastad katsetati keskkoolides (gümnaasiumides) profes- sionaalse ettevalmistusega samal põhi- mõttel mis Saksa Demokraatlikus Vaba- riigis: 5 päeva õppetööd koolis ja 1 päev praktilist tööd tehases. Kuid see süsteem Ungaris end ei õigustanud — tehastes ei jätkunud selleks töökohti. Ei jätkunud ka õppejõude. Pealegi ei pidanud Ungari haridustegelased sellist kvalifitseeritud tööjõu ettevalmistamist otstarbekaks, ökonoomseks. Ilmnesid tendentsid, kus keskkoolides (gümnaasiumides) hakati õpetama kõige moodsamaid erialasid, na- gu elektromehhaanikat, raadiotehnikat, meditsiiniinstrumentide tootmist jne. Nende erialade õpetamiseks jäi ettenäht- tud 800 tunnist napiks.

Sellest tingituna ongi võetud kurs- kutekeskkoolidele arvu suurendamisele ja keskkoolide (gümnaasiumide) arvu vä- hendamisele. Esimestes suudetatakse pare- mini ette valmistada rahvamajandusele vajaminevaid oskustöölisi, teise ülesan- deks jääb peamiselt õpilaste ettevalmis- tamine edasiõppimiseks ülikoolides ja instituutides.

(Jürgneby)

On's seinalahte- tarvis või ei ole?

Selle kahtluse alust võib mõista, kui tutvuda seina- lahtedega, mille sisu trafal- retsus ja elukausel ei paku õpi- lastele midagi. Selliste seinala- hte tegijatel ei ole aga ssa tek- kidagi teist mõtet kui: «Nõutak- se, et seinalaht oleks üles ripu- tatud, sellepärast me teda tee- megi. Ja oleks muidugi parem, kui seda ei nõutaks, asjatu vaev jääks ära».

Viimase seisukoha ei taha aga kuidagi nõus olla. Et mõista seinalahte vajalikkust, tuleks kõi- gepalt kindlalt määrat- leda, millest kooli seinalaht rää- kima peab. Paraku tuleb kogu- da, et seinalahte tehes unustatakse just see. Avaldamist leiavad ma- terjalid, mis mitte kuidagi pole seotud ei õpilaskollektiivi ega kooli komsomolorganisatsiooni- ga, mille spetsiifiliselt hääle- kandjaks kooli seinalaht on. Vä- gagi sageli on seinalahte tööplaan- üles ehitatud tähtpäevadele, mis kalendris langevad ühte seina- lehte ilmutamiseks vajaliku ajaga ja kõik. Seejuures ei mõeldagi sugugi sellele, kas avaldatav ma- terjal huvitab õpilast kui selle kooli kollektiivi liiget.

Kooli seinalahte sisu peab ka- jastama seda, mis on otseselt seo- tud kooli õpilaskollektiivi ja sel- le kollektiivi kui meie ühiskoon- na ühe osakese eluga. Ja ainult seda.

Ennustamine

Helm Heinpalu, õpetaja- pensionäri, 70. sünnipäeva pu- hul;

Juhan Heinpalu, õpetaja- pensionäri, 70. sünnipäeva pu- hul;

Alma Jaanson, endist kaua- aegset õpetajat, 65. sünnipäeva puhul;

Marie Taali, endist kaua- aegset õpetajat, 65. sünnipäeva pu- hul;

TELEKOOL

Esmaspäeval, 20. novembril 11. klass

Füüsika: «Võnkumised ja laine-» — kokku 30 minutit. Film koosneb 8 fragmendist ja sel- les väedatakse järgmist küsimusi: 1. Võnkumiste mõiste. Näited tehnikast, sundvõnkumised ja vabad võnkumised. 2. Vaba võnkumine. Vedrupendel. Harmooniline võnkumine. 3. Võnk- ja ringliikumise vaheline seos.

võis arvestada. Tema soovitusi ja arvamust eesti talupoeg uskus.

Juba 1923. aastal kirjutas V.I. Lenin oma artiklis «Kooperati- sioonist» ja «... kultuuritöö ta- lurahva hulgas...» taotleb ma- jandusliku eesmärgina just ko- opererimist. Ja kes oli kultu- ritöö teostamiseks külas sobivam kui õpetaja? Kutseliste agrono- midest j. p. põllumajanduse spetsia- listide arv meie külas oli siis veel liiga väike, et neile oleks võinud selles töös tugineda. Tä- hendab — õpetajaskond oli pea- mine jõud, kellel võis baseeru- da töö talupoegadele.

Noored kolhoosid vajasisd samu- liti igal sammul abi. Õpetajad kujunesid ühtlasi kolhoositalu- rahva poliitilise silmaringi avar- dajaks ja kultuuritöö organi- saatoreks. Huvitav on tähelda, kas või sedagi, et 1. üleva- riigilisel kolhoositalurahva ise- tegevuse ülevaatusel 1950. aastal saavutasid auhinnalised ko- had just need isetegevuskollek- tiivid, kes olid töötanud õpe- taja käe all. Märkimisväärt on ka- lade Kõigi segakoori õpetaja A. Ergmaga juhtimisel, «Tulevi- kus ja «Valgu» ühendatud sega- koori õpetaja G. Lauteri juhti- misel jne. Jüri märkis autasus- tatud isetegevuskollektiivide pu- hul nii esitatud kõrget ideel- lise kui ka laimatu kunstilist ta- set. See oli suure ulatuses õpe- taja teene.

Ka tänapäeval on õpetajad vabariigi kultuuritöö hings- koolid, õpetajad juhatavad kohalike laulukooride, näite- ja rahvatant- vestuse, peavad loenguid ja vestlusi elanikkonnale, on propa- gandistideks poliitringides jne. Nõukogude valitsus ja Kom- munistlik Partei on kõrgelt hin- natanud Eesti õpetajaskonna mit- mepalgelist tööd meie noorte õpetamisel ja kasvatamisel, ela- nikkonna laide hulkade kultu- ritaseme tõstmisel ning poliiti- lise silmaringi avardamisel.

Käesoleval ajal on vabariigis üks õpetaja-pensionär, kes on sotsialistliku töö kangelane (An- na Järvi, endine Saku 8-klassilise kooli direktor). 199 õpetajale on antud Eesti NSV teenelise me- dalitega ja autasustatud 863 ning Eesti NSV Ülemnõukogu Presi- diumi aukirjaga 1031 õpetajat, neist 1704 kannab «Haridustöö eesrindlase» rinnamärki.

See on vabariigi üldharidusli- ke koolide õpetajatele igati mär- kimisväärne tunnustus tehtud töö eest ja stiimuliks ülejäänu- tele.

V.I. Lenin, Teosed, kd. 33, lk. 434.

E. TOMASSON

J. Liivi või A. Puškini juube- lit tähistagu vastav stend. Kooli seinalaht andku aga parem ruu- mi kooli koristaja sünnipäeval, sest tema töövaev on panuseks, mis aitab kindlustada õpilaskol- lektiivile head õppimistingimu- sed. Meenutagem kooli lõpeta- nud, kes nii või teisti on elus silma paistnud ja ühiskonna edusammudele kaasa aidanud. Allevi- või maakeskkoolis märki- gem ära nende inimeste juube- lid, kes on antud maakohast pä- rit. Kuid mitte rohkem.

Kooli seinalaht võib olla väi- tesse ulatuses uurimuste orga- niseerija ja saadud tulemuste avaldaja. Näiteks: esitatagu kü- simus «Missugune oli viimane raamat, mida sa lugesid ja mida hea sa sellest leidsid» võimali- kult eri vanuse, huviala ja käitumise õpilastele ja avalda- gem tulemust seinalahtes. Need pakuvad huvi nii õpilastele kui ka õpetajatele. Võib avaldada intervjuusid vilistlaste ja üm- bruskonna huvitatavate inimestega. Seinalaht võib tutvustada kooli komsomolikomitee liikmeid ja nende ülesandeid. Seinalaht võib koondata tähelepanu ettevalmis- tatavatele ülekooliõpilastele üritus- tele või analüüsida toimunud.

Mõni sõna seinalahte toimetam- isest. Laialt kasutatav moodus, et numbreid ilmutuse eest vastu- tavat järjekorras eri klassid, on kindlasti vale. See teeb otsekohe- liseks vajaliku sisulise suu- nitluse andmise, millest oli juttu eespool. Selle võib tagada vaid pidevalt tegutsev toimetuse. Vii- mase soovitatav struktuur oleks järgmine: toimetaja, kunstiline juhataja, kirjutaja, pressigrupp (2–5 liiget, sõltuvalt kooli õpi- laste arvust). Toimetaja, kes

määrab lõplikult seinalahte sisu- lme, peab olema oma ülesandest teadlik ja hea organiseerimis- dega õpilane. Vajalik on ka kunstiline kujundaja, sest seina- laht peab vastama esteetilis- nootele. Samadel põhjustel on vajalik ka ühtlase, selge kaakir- jaga kirjutaja. Pressigrupp orga- niseerib toimetajate ülesandel ar- tikleid, küsitusi ja intervjuusid. Oleks hea, kui üks selle liikmest oleks võimeline varustama sei- nalahte vajalike fotodega (fotod intervjuueeritavatest, kooli üri- tustest jm.). Väikest kollektiivi, kus igalgi on oma kindlaltal- lised ülesanded, on kerge tegevu- se rakendada ja suunata. Töö- plaan märkigu ära üldised töö- suunad ja tähtsamad ettevõim- sed. Toimetuse töö kaigus saavad selle liikmed juba konkreetsed ülesanded.

Seinalahte niisugune organisat- siooniline ja sisuline töö tagaks nii toimetuse liikmete kui ka kogu õpilaskollektiivi ühiskoon- dliku aktiivsuse parema kasvatam- ise. See ei tähendaks mingit abstraktsust iseseisvust, vaid kollektiivi liikmete rakendamist kollektiivile vajalike ülesannete la- hendamiseks, oleks konkreetne osa nn. õpilaste omavalitsuses. Sellisena on seinalahte kasvatu- lik funktsioon hädavaajalik.

Nimetatud sisulised ja organi- satsioonilised põhimõtted ei ole mingi hetkeline väljamõeldis, ei ole ka ettekirjutus, vaid kokku- võetud vestlustest, mis on peetud nende seinalahtede toimetajate- õpilaste ja juhendajate-õpetaja- tega, kes neid põhimõtteid ra- kendavad.

K. JAANSON, ELKNÜ Keskkomitee kooli- osakonna instruktor

NÕO KESKKOOLI ÜLESKUTSEL

Foto paljastab ameerikalise ku- ritegusid Vietnamis selgemalt kui ükski teine asitõend. Maailma ajakirjandus on avaldanud roh- kesti fotosid, mis on kohutavad ja näitavad sõja tõelist palet. Vaatamata sõja gudele, Viet- nam elab, töötab ja õpib.

Tartu Rajooni Pioneerinõuko- gu büroo pidulikul istungil, kus raporteeriti võitluse «Pioneerid oktoobrikuu» kohta, ei unu- statud ka sõpra Vietnamis. Nõo keskkooli üleskutse, hakata ko- guma koolitarbeid Vietnami las- tele, leidis sooja heakskiitu.

K. TIRMANN

Aleksandra Buttelit, Paide keskkooli kauaaegset õpetajat, 60. sünnipäeva puhul;

Ants Kivilot, kauaaegset Eesti NSV Haridusministeeriumi töötajat, 60. sünnipäeva puhul;

Elsa Kuriksit, Porkuni kurtide laste internatkooli kauaaegset õpetajat, 55. sünni- päeva puhul;

Matilde Lellot, Elva lasteaia juhatajat, 55. sünnipäeva puhul;

Hilja Nõmmikut, Tallinna 8. kaheksaklassilise kooli õpetajat, 50. sünnipäeva puhul.

4. Harmoonilise võnkumise graafik. Võnkumiste liitmine. Tulkimine.

5. Pendli kasutamine kellades.

6. Võnkumiste levimise. Rist- ja pikilained. Lainepikkus.

7. Lainete interferents.

8. Seisvad lained.

Teisipäeval, 21. novembril 8. klass

Bioloogia: «Veretük» — kokku 20 minutit.

Populaarõpetuslik film tutvustab teadmiste arengut vere kohta inim- konna ajaloo erinevatel ajajärkudel. Filmis näidatakse üksikuid vere ra- kulisi koostisi, nende hulka ja funktsiooni organismis, nende määra- mise tähtsust vereanalüüsi ja teke- vereloomele. Veretükkidega se- selle peamise tingimuse — vere- ühendamise määramise tööstatakse kõigi inimeste bioloogiline võrdus ning rassistlike teooriate ebateadus- likkus.

Enne filmi vaatamist on soovitat korraldada järgmist küsimusi:

1. Missuguste gaaside moodustab üheneid verevärvi?

2. Kuidas värvetükkidele hävita- vad võivad avaldada mikroobe?

3. Millest on tingitud immuunsus?

4. Millel seisneb vererühmade vas- tastikune sobivus?

Kolmapäeval, 22. novembril Profülaktikapäev.

Neljapäeval, 23. novembril 8. klass

Geograafia: «Maa- ja maa- vormid» — kokku 20 min.

Film annab piltiliku ülevaate pro- grammi sarnasest teemast. Õpi- lastele esitatakse enne filmi jär- gmisel küsimused:

1. Mida me nimetame absoluutseks kõrguseks?

2. Kuidas nimetame tasandikke, mille absoluutne kõrgus ületab 500 meetrit?

3. Milliseid alasid me nimetame mägi- ja künkad?

4. Kuidas kasutatakse inimeste oma te- gevuses tasandil alasid ja kuidas mägi- ja künkad?

Reedel, 24. novembril 7. klass

Bioloogia: «Koorikloomad» — kokku 13 minutit.

Esmaspäeval, 27. nov. 1967. a. toimus Tartus, Vanemuise tn. 46, Zooloogia auditoriumis alguse- ga kell 10.30 üldbioloogia õpe- taja vabariiklik seminar koos Tartu ümbruse rajoonide üld- bioloogia õpetajate rajoonideva- helise seminariga.

Päevakorras: 10.30–11. Organisatoorsed kü- simused.

11–12.30. Loeng «Geneetika saavutusi» — TRÜ dots. Ü. Pa- vel.

12.45–13.30. Loeng «Laste ja noorukite anatoomilis-füsioloogil- lised erinevused» — dr. Talli.

13.45–15.30. Loeng «Putukate mitmekesisus ja kohastumine» — TRÜ dots. H. Remm.

15.30. Lõpikõrre.

Õpetajate Täiendustinstituut ta- sub sõidukulud rajooni (linna)

NÕUKOGUDE ÕPETAJA

Toimetuse aadress: Tallinn, Pikk tn. 46, kooliõpetaja - 404-47.

Väljand: kirjastus «Perioodika», Tallinn, Pikk 51.

«Nõukogude Õpetaja» ilmub igal laupäeval. Tellimishind: aastas 1 rubla 4 kop., poolaastas 52 kop., kvarta- liseks 28 kop.

Üksiknumbr hind 3 kop.

«Nõukogude Õpetaja» — Organ Ministerstva prosveshennja SSSR ja Profsojza rabotnikov prosveshennja vyššej shkoly i nauchnykh uchebnykh zedovskoi SSSR, gor. Tallin.

Trükkidoda «Hiselul», Tallinn, Pikk 40/42.

MB-09831

Keeleõpetajad!

Tellige fennougristika ajakirja «СОВЕТСКОЕ ФИННО-УГРОВЕДЕНИЕ» — «SOVIET FINNO-UGRIC STUDIES».

Ajakirja avaldab materja- le kõigi soome-ugri ja sa- moeide keelte alalt.

Ilmub üks kord kvarta- lis.

Tellimishind aastas rbl. 1.20. Tellimusi võetakse vastu «Ajakirjandusliku» osakondades ja sideasutuses.

Kahele esindajale vastava märku- se põhjal komandeerin.

Eriti oleks vajalik kõigi Tar- tu linna ja Tartu, Jõgeva, Põlva, Võru ning Valga rajooni üldbiolo- oogia õpetajate (keskkoolide) ja töölisnoorte koolides) osa- võtt.

LOODUSEURIJATE SELTSI KOOLIBIOLOOGIA KOMISJON ÕPETAJATE TÄIENDUSINSTI- TUUDI LOODUSTEADUSTE KABINET

Keila 1. keskkool ootab kõiki Keila kooli endisi õpetajaid ja õpilasi oma 100. aastapäeva tä- histamiseks, mis toimub vilistlas- te õhtuga 25. novembril kell 18 kooli ruumides ja aastapäeva ak- tusega 26. novembril algusega kell 15 Keila kultuurimajas.

KEILA 1. KESKKOOLI KOLLEKTIIV

Toimetaja L. SIIMASTE

ÕPETAJA EILSEST JA TÄNASEST PÄEVAST

(Algas 1. lk.)

Nõukogude kooli ümberkor- raldamine vastavalt kommunis- mi laiahaardelisele ehitamise ajastu nõuetele algas 1959. aastal. Sellest ajast alates on tu- gevennud kooli ja elu sidemed. 1962. aastast alates kehtib vaba- riigis üldine 8-klassiline kooli- kohustus, suurenenud on keski- haridust omandavate noorte arv.

Vastavalt õpilaste arvu pide- vaks kasvule vabariigis on kas- vanud õpetajate hulk. 1963/66. õppeaastal oli meie vabariigi üldhariduslikes koolides nel- leist tuhat õpetajat. Ka 1967/68. õppeaastal on õpetajaid üle 14 tuhande, kusjuures päevastes koolides töötab käesoleval õppe- aastal 11 843 õpetajat (selle ar- vu hulka pole arvatud kasvata- jaid, vanempioneerijuhate, de- bilistest laste koolides töötavaid õpetajaid). Analüüsides õpetaja- te ettevalmistust, võime nentida, et pidevalt on kasvanud kõrge- ma haridusega õpetajate arv — eriti 1956. aastast alates. Sellest ajast annab Tallinna Pedagoogi- lise Instituuti paralleelselt Tartu Riikliku Ülikooliga igal aastal meie koolidele suure hulga kõr- gema haridusega noori pedago- ge. Kuid pedagooge täiendab oma haridustasest kaugõppe teel. 1967/68. õppeaastal on meie üld- hariduslike koolide õpetajatest kõrgema haridusega 5577 ehk 47%, lõpetamata kõrgema haridusega 1604 ehk 13%, pedagoogi- lise keskkooliõpetajate 3106 ehk 26%, keskkooliõpetajate 1411 ehk 12% ja ilma keskkooliõpetajata 143 ehk 2%.

Pedagoogiliselt stabiilselt jaguneb vabariigis üldhariduslike koolide õpetajaskond käesoleval õppe- aastal järgmiselt. Alla viieaastase staažiga töö- tab 18%, 5–10-aastase staažiga on pedagooge 19% ja 57% õpe- tajatest on töötanud pedagoogi- lisel alal 10–25 aastat ning 6% üle 25 aasta.

Järelikult on näitajad oluli- selt paranenud. See kajastub ka koolide töös. On kasvanud õpe- tajate töökoormused, täiendunud meetodilised oskused. Ometi on sel alal veel mõndagi teha, sest vabariigis läinud aastane õppeedu- kuse protsent oli 91,8. Tõsi, see on märksa parem kui sõjajär- getel aastatel. 1944/45. aastal oli

õppeedukus (kevadistel andme- tel: 77,5